

ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД ГРАДА НОВОГ САДА

ИЗВЕШТАЈ

О РАДУ ЦЕНТРА ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД ГРАДА НОВОГ САДА

ЗА 2019. ГОДИНУ

Нови Сад, март 2020. година

С А Д Р Ж А Ј

I СТАНОВНИШТВО ГРАДА

II ДЕЛАТНОСТ ЦЕНТРА ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД

III ОРГАНИЗАЦИЈА ЦЕНТРА И ЗАПОСЛЕНО ОСОБЉЕ

IV УСЛОВИ РАДА

V РЕАЛИЗАЦИЈА СОЦИЈАЛНЕ И ПОРОДИЧНО-ПРАВНЕ ЗАШТИТЕ

5.1 СЛУЖБА ЗА ПРИЈЕМ И УПРАВНО-ПРАВНЕ ПОСЛОВЕ

5.2. СЛУЖБА ЗА ЗАШТИТУ ДЕЦЕ И МЛАДИХ

5.3.СЛУЖБА ЗА ЗАШТИТУ ОДРАСЛИХ И СТАРИХ

5.4.ДНЕВНИ БОРАВАК ЗА ДЕЦУ И МЛАДЕ ИЗ ПОРОДИЦА У РИЗИКУ

5.5 САВЕТОВАЛИШТЕ ЗА БРАК И ПОРОДИЦУ

5.6. СЛУЖБА ЗА ФИНАНСИЈСКО-РАЧУНОВОДСТВЕНЕ И АНАЛИТИЧКО-ПЛАНСКЕ ПОСЛОВЕ

5.7.ПРИХВАТИЛИШТЕ ЗА ДЕЦУ „СИГУРНА ДЕЧИЈА КУЋА“

5.8. ПРИХВАТИЛИШТЕ ЗА ЖЕНЕ И ДЕЦУ УГРОЖЕНЕ ПОРОДИЧНИМ НАСИЉЕМ „СИГУРНА ЖЕНСКА КУЋА“

5.9. СЛУЖБА ЗА ЕКОНОМСКО-ТЕХНИЧКЕ ПОСЛОВЕ

Демографски подаци о становништву Града Новог Сада

Подаци о броју становника Града Новог Сада

Град Нови Сад се простире на површини од 69.917,2 ха. Територију Града чине насељена места и то: Нови Сад, Бегеч, Будисава, Ветерник, Каћ, Кисач, Ковиљ, Руменка, Степановићево, Футог, Ченеј, Петроварадин, Буковац, Лединци, Стари Лединци и Сремска Каменица.

Број становника Града Новог Сада се константно увећава од пописа до пописа. Према резултатима Пописа становништва из 2011. године, Град Нови Сад броји 341.625 становника, што је повећање за 42.331 лице (или 14%), у односу на претходни пописни период.

Просечно годишње, број становника, од 1953. до 2011. године, се увећавао за 3.809 становника. Град Нови Сад је имао највећи пораст броја становника у периоду од 1961. до 1971. године.

Процењен број становника средином 2018. године износи 358.572 (Републички завод за статистику – Саопштење СН70 – Процене становништва, 2018.)

Подаци о карактеристикама становништва Града Новог Сада

Полна структура

На основу резултата Пописа становништва из 2011. године, евидентирано је 179.924 (52,7%) лица женског пола и 161.701 (47,3%) лица мушког пола у укупном становништву Града Новог Сада.

Старосна структура становништва

Просечна старост становника у Новом Саду, у 2018. години, је 40,7 година, очекивана дужина живота мушкарца је 74,4 година, а жене 79,3. За исту годину индекс старења, у Граду Новом Саду, износи 110,7. (Републички завод за статистику – Витални догађаји, 2018.- СН40 и Процене становништва, 2018.-СН 70)

У односу на претходни пописни период значајно је порастао број остарелих лица (за 22%). Висок проценат старих је једно од битних демографских обележја становништва на овом подручју већ више деценија са тенденциом даљег раста.

Образовна структура

Према попису из 2011. године, у Граду, је највише становника - 154.227 (53,14%) са средњом стручном спремом. Међутим, висок је проценат становника са вишом и високом стручном спремом - 58.508 (27%), што је далеко изнад просека у Републици Србији. Може се уочити да је 20% становника Града Новог Сада у категоријама – без школске спреме, с непотпуном основном школом и са завршеном основном школом.

Витална статистика

У току 2018. године, у Граду Новом Саду, било је 3.966 живорођених (од чега је 3.161 брачне деце, а 805 ванбрачне), а 3.737 умрлих. Природни прираштај (разлика између броја живорођених и броја умрлих) је, за 2018. годину, износио 229.

У 2018. години, у Граду Новом Саду, је забележен позитиван природни прираштај, односно број живорођених је за 229 већи од броја умрлих.

У односу на 2017. годину природни прираштај је мањи за 55. Нови Сад је једна од шест општина у Србији које имају позитиван природни прираштај. (Републички завод за статистику – Витални догађаји, 2018.)

Склопљени и разведени бракови

Број склопљених бракова у 2018. години износи 2.382 и у односу на 2017. годину је већи за 14%. Посматрано у дужем временском периоду, број развода бележи веће флукуације од године до године, а у 2018. години је већи за 10% у односу на претходну годину.

У 2018. години на 1.000 становника било је 6,6 закључених и 1,6 разведених бракова. На 1.000 закључених бракова, долази 247,3 разведених. Просечно трајање разведеног брака, у 2018. години, у Граду Новом Саду је 12,6 година. (Републички завод за статистику- Закључени и разведени бракови, 2018.)

Подаци о домаћинствима и породицама

Према резултатима Пописа из 2011. године, на територији Града Новог Сада, живи 128.876 домаћинстава. Број домаћинстава се повећао за 22% (односно 22.564) домаћинства у односу на 2002. годину.

Структура домаћинстава према броју чланова је следећа: домаћинства са једним чланом чине 25,97%, двочла домаћинства 26,54%, домаћинства са три члана чине 20,04%, са четири члана 18,3%, са пет чланова 5,8% и са шест и више чланова 3,34%. Посматрајући процентуалну заступљеност домаћинстава према броју чланова, може се уочити да у Граду више од половине (52,5%) домаћинстава чине она са једним или два члана.

На основу резултата Пописа становништва 2011. године може се видети да 84,6% од укупног броја домаћинстава чине градска домаћинства а 15,4% сеоска. У односу на претходни пописни период значајније је порастао број домаћинстава у Граду у односу на број сеоских домаћинстава.

Резултати Пописа становништва из 2011. године доносе и податке о структури породица с обзиром на брачни статус и децу. Половину од укупног броја породица чине брачни парови са децом (50,53%), затим, по бројности, долазе брачни парови без деце (23,58%) и мајке са децом (16%).

Механичко кретање становништва

У току 2018. године, на територији Града Новог Сада је било 8.457 досељених и 6.329 одсељених лица. Број становника Града Новог Сада се, у току 2018. године, увећао за 2.128 становника, по основу механичког кретања становништва. (Републички завод за статистику – Унутрашње миграције, 2018.- СН60)

Подаци о одређеним групама становника Града Новог Сада

Подаци о незапосленима

На основу евиденције Националне службе за запошљавање, у децембру 2019. године било је 13.932 незапослена лица у Граду Новом Саду. Број незапослених, у децембру 2019. године, у Граду Новом Саду, се смањио за 676, односно 5%, у односу на децембар 2018. године. Више од половине (60%) незапослених су жене.

Према стручној спреми, највише незапослених је у категорији без занимања (I, II степен) и са трогодишњом квалификацијом (III степен). Они укупно чине 33,8% незапослених. Иза њих су лица са средњом стручном спремом – 32,6% и лица са високом стручном спремом – 25,3%.

Процентуална структура незапослених жена је нешто другачија. Највећи број незапослених жена се налази у категорији са средњом стручном спремом (IV и V степен) – 33,7%, затим са високом спремом (VII 1, VII 2) – 29,1% и без занимања (I, II степен) и са трогодишњом квалификацијом (III степен) – 27,8%.

Подаци о запосленима

Број запослених лица, у 2019. години, у Граду Новом Саду, је износио 151.520 од чега су 125.869 (83%) запослени у правним лицима (привредна друштва, предузећа, задруге, установе и друге организације), а 25.651 (17%) приватни предузетници (лица која самостално обављају делатност) и запослени код њих.

У односу на 2018. годину укупан број запослених, у 2019. години, се повећао за 1.942 лица. Повећање броја запослених се односи на запослене у правним лицима (привредна друштва, предузећа, задруге, установе и друге организације) и то за 1.184 лица и на приватне предузетнике (лица која самостално обављају делатност и запослене код њих), где је број порастао за 758 лица.

Просечна нето зарада у новембру 2019. године је износила 62.232 динара, а просечна зарада за једанаест месеци 2019. године је износила 59.942 динара (Републички завод за статистику – Саопштење ЗП14 – Зараде по запосленом у Републици Србији по општинама и градовима, новембар 2019.)

Подаци о пензионерима

Према подацима Покрајинског фонда ПИО, филијала Нови Сад, број пензионера, у Граду Новом Саду, у децембру 2019. године износио је 72.384. Посматрано у целини, преко половине 49.547 (68,45%) су пензионери који остварују старосну пензију, 10.587 (14,63%) су пензионери који остварују инвалидску пензију, а 12.250 (16,92%) су они који остварују породичну пензију.

Нехигијенска насеља

На територији Града Новог Сада постоје два већа локалитета са изразито субстандардним облицима живота:

Велики Рит – насеље настало 1985. године у залеђу бесправно подигнутих стамбених објеката уз пут за Темерин. Ромско становништво је веома брзо почело насељавати ово ритско земљиште тако да их је већ 1991. године као стално настањених било око 800. Према подацима пописа становништва (Пројекат „Инфо мрежа - статистичка база података о становништву насеља Велики Рит“), обављеног од 01.12.2009. године до 24.02.2010. године, у насељу Велики Рит живи 2.751 становник. Према извештају социјалних радника који су учествовали у реализацији Пројекта, насеље је грађевински и инфраструктурно неуједначено. У појединим деловима насеља се налазе квалитетни објекти од чврстог материјала са одговарајућом инфраструктуром, док су у другим деловима објекти груписани

провизорно, направљени од лима, картона и отпадног дрвета, без пратеће инфраструктуре.

Посебан проблем представља што многобројна лица са Косова немају решен статус јер немају лична документа и пријављен боравак што им онемогућава да остваре право на новчану социјалну помоћ и право на здравствену заштиту.

Бангладеш – датира као "насеље" од 1972. године. Настао је интервенцијом Центра за социјални рад. После пожара у једној ромској колонији у Новом Саду око 100 ромских породица је пресељено на Бангладеш. Фарма се налазила усред поља (обрадивог земљишта) између Новог Сада и Руменке. Насељавање је било организовано, фарма је била адаптирана и претворена у простор за становање.

У 2009. години Екуменска хуманитарна организација је успела да, уз помоћ становника Бангладеша, изврши реконструкцију 60 стамбених објеката, обезбеди прикључке за воду и створи предуслове за електрификацију реконструисаних објеката. 08.10.2009. године 60 објеката је прикључено на електричну мрежу Војводине. Средства за прикључење је обезбедио Град Нови Сад, а исплата је извршена у виду интервентних једнократних помоћи. Центар је склопио, са свих 60 корисника, уговор о закупу стамбених јединица на пет година који је истекао 2014. године. Услове живота у нехигијенским насељима карактерише следеће: стамбени објекти су грађени од лако запаљивих материјала, а због лоших инсталација постоји стална опасност од пожара, становништво се бави сакупљањем секундарних сировина од којих формирају мање депоније услед чега су хигијенски услови живота веома лоши и постоји опасност од развоја заразних болести. Становништво се храни тако што одређен број породица користи услуге народне кухиње, а већина сакупља храну из контејнера.

Велики проблем је што је одређен број становника непријављен односно немају лична документа, отуда не могу ни да реализују своја права (на новчану социјалну помоћ и остала права). Деца су уписана у вртић или школу, али најчешће је не похађају, а има деце која никад нису похађала школу.

Остале одлике Града

На територији Града, од установа и служби социјалне заштите, налазе се:

- Центар за социјални рад Града Новог Сада са Прихватилиштем за децу "Сигурна дечија кућа", Дневним боравком деце и младих из породица у ризику, привременим становањем деце и омладине без родитељског старања у становима којима располаже Град, са два објекта за смештај избеглих, прогнаних и расељених лица, Службом саветовалишта за брак и породицу и Прихватилиштем за жене и децу угрожене породичним насиљем „Сигурна женска кућа“;
- Геронтолошки центар „Нови Сад“, са три дома (Ново насеље, Лиман и Футог), РЈ Прихватилиште са свратиштем, РЈ клубова за стара и одрасла лица (19 клубова), РЈ помоћ у кући и нега и РЈ Дневни боравак за одрасла и старија лица
- Дечје село "Др Милорад Павловић", Сремска Каменица;

- Дом Ветерник са Дневним боравком;
- Школа за основно и средње образовање „Милан Петровић“ Нови Сад, са предшколским, основношколским и средњошколским програмом, Дневним боравком, Радним центром, Сервисним центром, Едукативним кампом и Услужним центром.
- Црвени крст Новог Сада са 4 програма: 1.)Програм народне кухиње са 600 obroka дневно и 800 ланч пакета месечно; 2.)Програм директног ублажавања сиромаштва; 3.)Програм за помоћ деци и младима у стању социјалне потребе; 4.)Програм за старије- брига о старијима, „Сунчана јесен живота“ и сл.

За рад Центра, присуство осталих установа и служби социјалне заштите има вишеструки значај. Пре свега, Центар непосредније и лакше организује, прати и реализује низ облика заштите корисника. Друго, установе социјалне заштите су носиоци отворених облика заштите и разних активности које дају посебан квалитет остваривању социјалне заштите на овој територији.

Броју и квалитету услуга социјалне заштите доприносе и друштвено-хуманитарне организације које делују на овој територији. Поред хуманитарних организација и удружења које финансирају Град и Покрајина, Центар долази у контакт и активно сарађује и са другим носиоцима хуманитарних активности као што су невладине организације и удружења, разне домаће и иностране фондације и сл.

У току 2019. године, као донатори Центра за социјални рад Града Новог Сада, су евидентирана разна предузећа, установе, службе, удружења, хуманитарне организације и слично: 1.)“Дарком“ Нови Сад, 2.)“Јаје продукт“ Ченеј, 3.) Yuso hemija, Бачки Јарак, 4.) СББ фондација, 5.) Delihaise Serbia, Београд, 6.) Удружење грађана Субсидиум, Нови Сад, 7.) Firet beat media, Нови Сад, 8.) Фондација „Владимир Лабаг“, 9.) Zegin helti fud, Врање, 10.) Неопланта, Нови Сад, 11.)Атлетски клуб, Апатин, 12.) ЈКП Чистоћа, 13.)Министарство правде, 14.)Balkan textiles, Београд, 15.) ПСД „Железничар“ Нови Сад, 16.) „Дијамант“ Зрењанин, 17.) Јеврејска омладинска организације Србије, 18.) „Нектар“ Бачка Паланка, 19.) Змајеве дечије игре, 20.) Alex fashion, 21.) НСХЦ, 22.)Висока пословна школа, Апатин, 23.) Банка хране, 24.) Министарство инфраструктуре, 25.)Devtech, Нови Сад, 26.) PEZOS Export-Import, Руменка, 27.) ДМ/ Техноманија, 28.) Зегин, 29.) Differente, 30.) Textil, Јагодина, 31.) Ауто-систем, 32.) Rotarakt, Нови Сад, 33.) Special Security, 34.) Црвени крст, Нови Сад, 35.) Univerexport, 36.)Новосадски сајам, 37.) Raiffeisen bank, 38.) ПР Агенција за некретнине, 39.)Психополис институт, 40.) Vivify Ideas, 41.) Студио за анимирање и забаву деце „Жељко Веселко“, 42.)Хуманитарни центар за интеграцију и толеранцију, 43.)Цвећара и погребно „Кочиш“, 44.)Eryce solutions, 45.)Женска одборничка мрежа и Комисија за родну равноправност Града, 46.) Hibrid IT Solutions, 47.)Поликлиника „Вејновић“ 48.) NTT Data, 49.) ПУ „Радосно детињство“, 50.)Бајкери „Апостоли“, 51.) Радио Нови Сад, 52.)Вртић „Speak Up“, 53.)Удружење грађана „Високо Ц“, 54.) Факултет техничких наука, 55.) Фитнес центар Зумба, 56.)ЈКП „Градско зеленило“, 57.) 13 анонимних донатора и 58.) 10 физичких лица.

Центар ће наставити да активно сарађује са свим досадашњим или потенцијалним дародавцима и донаторима који су спремни да пруже било какав облик помоћи Центру као установи или корисницима социјалне заштите која се реализује преко Центра.

II ДЕЛАТНОСТ ЦЕНТРА ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД

Центар обавља делатност која је у основи одређена Законом о социјалној заштити, Породичним законом, Законом о спречавању насиља у породици, Законом о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица, Градском и Општинским одлукама о социјалној заштити, Законом о финансијској подршци породици са децом, Законом о општем управном поступку, Кривичним законом Републике Србије, Конвенцијом о правима детета, другим законима и низом подзаконских аката у виду правилника.

Центар поверене послове, као и послове прописане одлуком оснивача, обавља у складу са Правилником о организацији, нормативима и стандардима рада центара за социјални рад („Сл. гласник РС“, бр. 59/08, 37/10, 39/11- др. правилник и 1/2012 – др. правилник и 51/19), као и Правилником о унутрашњој организацији са описом послова и систематизацијом Центра за социјални рад Града Новог Сада, на који сагласност, у складу са Законом о социјалној заштити, даје оснивач и Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања.

1.) У вршењу јавних овлашћења Центар, у складу са Законом о социјалној заштити, обавља следећу делатност:

1. процењује потребе и снаге корисника и ризике по њега и планира пружање услуга социјалне заштите;
2. спроводи поступке и одлучује о правима на материјална давања и о коришћењу услуга социјалне заштите;
3. предузима прописане мере, покреће и учествује у судским и другим поступцима;
4. води прописане евиденције и стара се о чувању документације корисника.

Послови који се односе на права, односно услуге социјалне заштите о чијем се обезбеђивању стара Република Србија обављају се као поверени, а послове који се односе на права, односно услуге социјалне заштите о чијем се обезбеђивању стара Аутономна Покрајина Војводина, односно Град Нови Сад, Општине Беочин и Сремски Карловци, Центар обавља у складу са прописом који доноси надлежни орган Града Новог Сада, Општина Беочин и Сремски Карловци, односно надлежни орган Аутономне Покрајине Војводине.

Поред наведених, Центар је обављао и стручне послове у спровођењу социјалне заштите, социјалног рада, породично-правне заштите и старатељства и то:

- откривао и пратио социјалне потребе грађана и проблеме у области социјалне заштите,
- предлагао и предузимао мере у решавању социјалних потреба грађана и пратио њихово извршење,
- организовао и непосредно пружао услуге социјалне заштите и социјалног рада, као што су дневне услуге у заједници (дневни боравак, помоћ у кући), услуге подршке за самосталан живот (становање уз подршку), саветодавно-терапијске и социјално-едукативне услуге, услуге смештаја у прихватилиште и прихватну станицу и друге услуге социјалне заштите,
- иницирао, развијао и унапређивао превентивне активности, које доприносе спречавању и сузбијању социјалних проблема,
- пружао дијагностичке услуге, спроводио одговарајући третман, саветодавно-терапијске услуге и стручну помоћ корисницима,
- подстицао, организовао и координирао професионални и добровољни хуманитарни рад у области социјалне заштите,
- водио евиденцију и документацију у складу са законом и другим прописима,
- учествовао у пословима планирања и развоја социјалне заштите у јединици локалне самоуправе и
- обављао и друге послове утврђене законом, другим прописима и одлукама Скупштине Града Новог Сада, Скупштине Општине Беочин и Скупштине Општине Сремски Карловци за које Центар обавља послове по уговорима са поменитум општинама.

2.) На основу Одлуке о социјалној заштити Града Новог Сада („Сл. лист Града Новог Сада“ бр. 38/2011, 10/2012, 34/2017, 42/2018. и 55/2019.), Центар је обављао послове везане за:

-Услуге социјалне заштите: 1.) *дневне услуге у заједници* (дневни боравак, помоћ у кући) 2.) *услуге подршке за самосталан живот* (додатна социјална подршка детету и ученику, становање уз подршку), 3.) *саветодавно-терапијске и социјално-едукативне услуге;* 4.) *услуге смештаја – смештај у прихватилиште и прихватну станицу и* 5.) *друге услуге које подржавају боравак корисника у породици и непосредном окружењу.*

- Материјалну подршку: 1.) *новчане помоћи* (месечна помоћ, једнократна помоћ, помоћ за опрему корисника за смештај у установу социјалне заштите или другу породицу, интервентна једнократна помоћ) 2.) *накнада трошкова за: сахрањивање, услугу личног пратиоца детета и услугу персоналне асистенције и* 3.) *друге врсте материјалне помоћи.*

III ОРГАНИЗАЦИЈА ЦЕНТРА И ЗАПОСЛЕНО ОСОБЉЕ

1. Организација Центра

У складу са: Правилником о организацији, нормативима и стандардима рада центара за социјални рад („Сл. гласник РС“, бр. 59/08, 37/10, 39/11- др. правилник и 1/2012 – др. правилник и 51/19), Одлуком о социјалној заштити Града Новог Сада („Сл.лист Града Новог Сада“, бр. 38/2011, 10/2012, 34/2017, 42/2018. и 55/2019.), Решењем о утврђивању броја стручних и других радника, чији се рад финансира из републичког буџета, на пословима јавних овлашћења у Центру за социјални рад Града Новог Сада и Решењем о давању сагласности на број и структуру запослених у Центру за социјални рад Града Новог Сада који се финансирају из буџета Града Новог Сада („Сл.лист Града Новог Сада“, бр. 37/17.), послови у Центру су организовани према специфичним карактеристикама група корисника, према функцијама, односно према природи радних процеса. Послови су груписани на:

- послове социјалног рада;
- управно-правне послове;
- финансијско-административне послове и послове плана и анализе и
- техничке и помоћне послове.

Конкретизацијом ових принципа у Центру су формиране следеће Службе, Одељења и организационе јединице:

1. Служба за пријем и управно-правне послове;
2. Служба за заштиту деце и младих;
3. Служба за заштиту одраслих и старих;
4. Дневни боравак деце и младих из породица у ризику;
5. Саветовалиште за брак и породицу;
6. Финансијско-рачуноводствени послови;
7. Информатички и аналитичко плански послови;
8. Прихватилиште за децу „Сигурна дечија кућа“;
9. Прихватилиште за жене и децу угрожене породичним насиљем „Сигурна женска кућа“;
10. Служба за економско-техничке послове;
11. Одељење Центра у Беочину;
12. Одељење Центра у Сремским Карловцима.

У оквиру Службе за пријем и управно-правне послове, посебно је формирана:

1. Пријемна канцеларија и
2. Канцеларија за материјална давања.

2. Запослено особље

У Центру за социјални рад Града Новог Сада је 31. децембра 2019. године радило је 139 радника на неодређено време. Овде треба напоменути да је новосадски Центар међуопштински и да део радника обавља послове за Општине Беочин и Сремски Карловци и приказује се кроз извештаје о раду Одељења у Беочину као и за Општину Сремски Карловци.

Укупан број радника на неодређено време према извору финансирања

Извор финансирања	Број радника
Републички буџет	67
Градски буџет	72
УКУПАН БРОЈ РАДНИКА	139

Број радника запослених на неодређено време према врсти посла и извору финансирања

Врста послова	Репуб. буџет	Градски буџет	Укупно
Стручни радници и сарадници	56	49	105
Административно-финансијски	8	5	13
Помоћно-технички	3	18	21
УКУПАН БРОЈ ЗАПОСЛЕНИХ	67	72	139

Структура стручних радника према профилу

Стручни профил	Укупно
Социјални радник	23
Правник	11
Психолог	29
Педагог	15
Социолог	5
Специјални педагог	2
УКУПАН БРОЈ СТРУЧНИХ РАДНИКА	85

Поређећи број и структуру запослених, крајем 2019. године, у односу на претходне године, може се уочити да се број запослених радника констатно смањује. Број запослених крајем 2019. године је, у Центру за социјални рад Града Новог Сада са Одељењима, за 32 извршиоца мањи у односу на 2014. годину (када је уведена забрана запољшавања). Уз константно растући број корисника, све сложенију проблематику којом се бави Центар, увођење нових категорија корисника, нових услуга, пораст броја права, мера, услуга и стручних поступака које пружа Центар, смањење броја запослених знатно отежава рад Центра.

Пројектна активност Центра за социјални рад Града Новог Сада у 2019. години

У току 2019. године, у Центру за социјални рад Града Новог Сада, реализоване су следеће програмске и пројектне активности у којима је Центар био носилац или партнер:

1. „Сврестиште за децу улице“;
2. „Преноћиште за бескућнике и бескућнице“;
3. „Радна активација за смањење сиромаштва корисника социјалне заштите“;
4. „Превенција и препознавање сексуалне злоупотребе деце“
5. „Рано образовање и брига о деци у функцији превенције осипања и повећања образовних постигнућа Ромске деце у Новом Саду“ (имплементациони партнери)
6. „Заједно у инклузији – за добробит деце Новог Сада“ (имплементациони партнери)

IV УСЛОВИ РАДА

Услови рада у Центру за социјални рад Града Новог Сада се постепено побољшавају последњих неколико година. Побољшање је везано за проширење пословног простора, куповину и обнову канцеларијског намештаја, повећање броја рачунара, куповину и повећање броја друге техничке опреме.

Канцеларијски простор – Након надоградње спрата 2009. године, Центар је повећао број канцеларија за девет и једну салу. Центар располаже са укупно 69 канцеларија и две сале.

Опремљеност пословног простора – Простор за краткотрајно и дневно збрињавање корисника је адекватно опремљен и континуирано се обнавља, односно одржава се на добром нивоу. Ситуација по канцеларијама је разнолика. Новоизграђени простор и канцеларије у њему су опремљени новим намештајем и пратећом техничком опремом док по пређашњим канцеларијама има и старог и новог намештаја.

Техничка опремљеност – Центар располаже са 138 рачунара и осам лаптоп рачунара. Од остале опреме, Центар има 76 штампача, 11 скенера, два фотокопир апарата, један видео-бим и видео надзор са 21 камером које омогућавају надзор простора на којем се налази: управна зграда (Змај Огњена Вука 13 и 15), Прихватилиште за децу „Сигурна дечија кућа“, Дневни боравак деце и младих из породица у ризику и контејнери за преноћиште бескућника који се налазе уз Центар. Видео и сигурносни систем је обезбеђен и за Прихватилиште за жене и децу угрожене породичним насиљем „Сигурна женска кућа“ (са једанаест камера) и Саветовалиште за брак и породицу (са четири камере). Све канцеларије имају

клима уређаје. У току 2016. год. Центар је обезбедио и 52 паник тастера како би повећао безбедност запослених.

Возни парк - Центар је, у току 2019. године, располагао са шест аутомобила, једним комби-возилом и једним пик-ап возилом.

V РЕАЛИЗАЦИЈА СОЦИЈАЛНЕ И ПОРОДИЧНО-ПРАВНЕ ЗАШТИТЕ

1. Кретање укупног броја корисника по старосним групама

Старосна група	2018.	%	2019.	%	Индекс
Деца	7.831	27,9	7.133	30,56	91
Млади	2.437	8,7	1.689	7,24	69
Одрасли	14.104	50,2	10.608	45,45	75
Старији	3.694	13,2	3.909	16,75	106
УКУПАН БРОЈ КОРИСНИКА	28.066	100	23.339	100	83

Кретање укупног броја корисника- У току 2019. године број корисника Центра се смањило, у односу на 2018. годину, за 4.727 корисника, односно 17%. Индекс укупног броја корисника Центра за социјални рад, у односу на претходну годину, износи 83. Од 23.339 корисника, њих 15.749 (67,5%) су корисници из претходних година. То су, у већини случајева, трајни или вишегодишњи корисници социјалне и породично-правне заштите (старатељство, новчана социјална помоћ, додатак и увећани додатак за помоћ и негу другог лица, смештај у установе социјалне заштите, породични смештај и слично). Новоевидентираних корисника, у 2019. години, је било 4.056 (17,4%), док је реактивираних било 3.534 (15,1%).

Процентуална структура- Посматрано по старосним групама у укупном броју корисника деца чине 30,56%, млади 7,24%, одрасла лица 45,45% и остарела лица 16,75%. У 2019. години је дошло до смањења броја корисника у три старосне групе (деца, млади и одрасли), док је у категорији старијих корисника дошло до благог пораста броја корисника. Процентуални однос старосних група корисника је сличан као и претходне године.

Корисници услуга социјалне и породично-правне заштите које пружа Центар, чине 7,8% укупног броја становника Града Новог Сада (процењен број становника за 2018. годину).

У току 2019. године 28.123 грађана Града Новог Сада су се обратила Центру за разне врсте услуга. Поред 23.339 корисника услуга Центра, 4.605 грађана се

обратило за разне врсте уверења (уверење о пословној способности, уверење за родитељски додатак и сл.) и 179 лица Прихватилишту за жене и децу угрожене породичним насиљем «Сигурна женска кућа».

У 2019. години у Центру је евидентирано 30.900 новоотворених предмета.

2. Кретање укупне реализације права, мера и услуга социјалне и породично-правне заштите и стручних поступака

Услуге социјалне и породично-правне заштите	2018.	2019.	%
Старатељство	568	616	1,31
Непосредно старатељство	284	301	0,64
Привремено старатељство	425	393	0,84
Привремено колизијско старатељство	6	6	0,01
Усвојење	7	3	0,006
Упућивање на прилагођавање за усвојење	6	3	0,006
Превентивни надзор	44	19	0,04
Корективни надзор	1	1	0,002
Покретање поступка за изрицање мере за заштиту од насиља у породици		2	0,004
Покретање поступка за потупно лишење родитељског права	4	13	0,03
Покретање поступка за делимично лишење родитељског права	9	3	0,006
Покретање поступка за лишавање пословне способности	56	52	0,11
Надзор над спровођењем мере васпитног налога	43	49	0,1
Помоћ и провера при извршењу васпитне мере посебне обавезе	90	105	0,22
Помоћ и провера при извршењу мере појачаног надзора од стране родитеља	23	28	0,06
Помоћ и провера при извршењу мере појачаног надзора у другој породици		1	0,002
Појачан надзор од стране органа старатељства	52	53	0,11
Помоћ и провера при извршењу мере појачаног надзора у одговарајућој установи	7	14	0,03
Упућивање у васпитну установу	1	1	0,002
Упућивање у васпитно-поправни дом	10	11	0,02
Помоћ и одржавање везе са малолетником при издржавању казне малолетничког затвора	3	7	0,01
Новчана социјална помоћ	5.675	4.313	9,19
Увећана новчана социјална помоћ	3.180	2.782	5,93
Додатак за помоћ и негу другог лица	1.617	1.614	3,44
Увећани додатак за помоћ и негу другог лица	1.736	1.782	3,8
Посебна новчана накнада	14	14	0,03
Једнократна новчана помоћ	4.453	3.847	8,21
Интервентне новчане помоћи	20	44	0,09

Ванредна једнократна новчана помоћ	2.617	2.405	5,13
Накнада трошкова сахрањивања	78	99	0,21
Опрема код првог смештаја	32	24	0,05
Помоћ у природи	29	14	0,03
Почетна процена	2.709	2.884	6,15
Поновни преглед	1.058	1.155	2,46
Усмерена процена	32	16	0,03
План услуга	914	811	1,73
Евалуација плана услуга	169	158	0,34
Неодложне интервенције	148	113	0,24
Конференција случаја	5	8	0,02
Одређивање опште подобности за усвојење	2	9	0,02
Процена опште подобности усвојитеља	7	8	0,02
Процена опште подобности за хранитељство	8	38	0,08
Процена конкретне подобности сродника за пружање услуга породичног смештаја	19	3	0,006
Процена конкретне подобности кандидата за пружање услуга породичног смештаја	3	5	0,01
Процена подобности старатеља	139	143	0,31
Упућивање на специјалистичку процену	7	6	0,012
Заступање	129	191	0,41
Праћење (мониторинг)	900	782	1,67
Други стручни поступци	6.462	6.401	13,65
Дневни боравак	347	392	0,84
Помоћ у кући	323	311	0,66
Укључивање у школовање	1	0	0
Упућивање на услуге у локалној заједници (клуб, обданиште, продужени боравак, летовање)	3	3	0,006
Интервенције и посредовање код других институција	118	76	0,16
Лични пратилац	422	482	1,03
Становање уз подршку	5	5	0,011
Индивидуално саветовање	1.469	1.477	3,15
Саветодавно усмеравање породице	968	853	1,82
Медијација	6	4	0,008
Породична терапија	131	111	0,24
Смештај у сродничку породицу	51	57	0,12
Смештај у другу породицу	223	216	0,46
Смештај у установу социјалне заштите	1.441	1.404	2,99
Смештај у прихватилиште/прихватну станицу	161	162	0,35
Социјално становање у заштићеним условима	26	26	0,05
Сигурна кућа	130	103	0,22
Привремени и повремени смештај – „Предах смештај“ и сл.	22	22	0,05
Становање у малој кућној заједници		9	0,02

Друга врста смештаја	2	3	0,006
Налаз и мишљење суду у поступку мирења родитеља	2		0
Налаз и мишљење суду у поступку нагодбе родитеља	6		0
Налаз и мишљење суду за заштиту права детета	25	35	0,07
Налаз и мишљење суду за вршење родитељског права	281	322	0,69
Налаз и мишљење суду за регулисање личних односа деце и родитеља	56	53	0,11
Налаз и мишљење суду за издржавање детета	2	6	0,01
Налаз и мишљење суду за лишење родитељског права	17	15	0,03
Налаз и мишљење суду о целисходности за покретање припремног поступка	54	27	0,06
Налаз и мишљење суду у кривичном поступку	403	296	0,63
Налаз и мишљење суду у прекршајном поступку	93	145	0,31
Налаз и мишљење суду у другим поступцима	30	18	0,04
Налаз и мишљење суду за продужење родитељског права		3	0,006
Налаз и мишљење суду о сврсисходности изрицања мера за заштиту од насиља	44	61	0,13
Налаз и мишљење суду у поступку за лишење пословне способности	9	6	0,01
Налаз и мишљење суду у поступцима за насиље у породици	146	123	0,26
Налаз и мишљење суду у поступку заштите права корисника	8	2	0,004
Налаз и мишљење суду о подобности родитеља за вршење родитељског права	9	5	0,01
Налаз и мишљење предшколској установи	15	3	0,006
Налаз и мишљење школи	25	15	0,03
Налаз и мишљење здравственој установи	20	12	0,02
Налаз и мишљење установи социјалне заштите	433	448	0,95
Налаз и мишљење полицији	544	758	1,62
Налаз и мишљење служби запошљавања		1	0,002
Налаз и мишљење локалној самоуправи	11	19	0,04
Налаз и мишљење другим институцијама	534	714	1,52
Издавање потврда и уверења	5.150	6.378	13,6
Сагласност за склапање брака	5	3	0,006
Сагласност за управљање имовином	17	31	0,07
Сагласност за располагање имовином (наследничке изјаве, отуђење имовине...)	258	318	0,68
УКУПНО	47.847	46.883	100

У 2019. години, реализовано је 46.883 права, мера, услуга и стручних поступака, што је за 2% мање него претходне године.

5.1. СЛУЖБА ЗА ПРИЈЕМ И УПРАВНО-ПРАВНЕ ПОСЛОВЕ

У складу са Правилником о организацији, нормативима и стандардима рада Центра за социјални рад („Сл. Гласник РС“, бр. 59/2008, 37/2010, 39/2011 – др. правилник и 1/2012. – др.правилник и 51/19) односно Статутом Центра, основана је Служба за пријем и управно-правне послове. У оквиру службе формирне су:

1. Пријемна канцеларија и
2. Канцеларија за материјална давања.

Служба обавља све управно-правне послове за грађане, у поступцима остваривања права из области социјалне заштите и све правне послове у надлежности органа старатељства.

Служба за пријем и управно-правне послове има 26 запослених, од чега је један руководилац службе. У структури запослених је: 13 правника, 9 административних радника и три стручна радника у Пријемној канцеларији.

Канцеларија за материјална давања броји 8 запослених стручних радника социјалног рада.

Стручни радници Службе за пријем и управно-правне послове су, током 2019. године похађали следеће обуке, семинаре, конференције, округле столове и слично:

- Најчешће грешке органа старатељства и предлози за поступање у поступку заштите од насиља у породици,
- 4. конференција- Унапређење рада за пружање услуга у области социјалне заштите,
- Улога Сигурних кућа у унапређењу положаја жртава породичног насиља,
- Потенцијали и искуства породичног смештаја у подршци биолошкој породици и превенцији институционализације,
- Заступање права особа са инвалидитетом у поступцима лишења пословне способности,
- Вештине руководиоца у процени потенцијала запослених у оквиру система социјалне заштите,
- Алтернативна брига и дечија права у РС,
- Повремени породични смештај,
- Утицај емоција на понашање детета,
- Знање и вештине у приступу корисницима са менталним поремећајима у социјалној заштити,
- Трећа међународна научно-стручна конференција “Заштита прва дететеа“
- Годишња конференција Заштитника грађана-Мреже живот без насиља,
- Међународна конференција“Поремећаји у понашању“,

- Консултативни састанак поводом Нацрта закона о социјалној заштити,
- Примена Закона о заштити података о личности,
- Безбедност и одговорност –округли сто Фондације Тијане Јурић,
- Подршка укључивању ромске националне мањине у средње образовање,
- Међународна конференција - Перспективе развоја социјалне заштите у Србији,
- Заштитник грађана Новог Сада о основном образовању ромске деце

Пријемна канцеларија

Делатност Пријемне канцеларије обухвата следеће послове:

- контакт са свим лицима који се Центру обраћају непосредно, телефонски или путем електронске комуникације;
- утврђивање сврхе обраћања, могућих начина решавања проблема (не само у оквиру рада Центра већ и шире друштвене заједнице), процесуирање захтева у којима се утврди потреба за радом Центра (провера евиденције о претходним обраћањима, повезивање или евидентирање лица у базу корисника и отварање пријемног листа);
- процесуирање дописа који су стигли од физичких и правних лица (Суд, Полицијска управа, здравствене установе, Градска управа, невладине организације и сл.);
- писмена комуникација са физичким и правним лицима на бази кратке, основне информације, када нема потребе за покретањем поступка и укључивањем других служби у Центру;
- вођење евиденције усвојених лица.

У Пријемној канцеларији, у току 2019. године, радила су три стручна радника.

Канцеларија за материјална давања

Канцеларија за материјална давања бави се пословима решавања по захтевима за новчану социјалну помоћ, додаток и увећани додаток за помоћ и негу другог лица, једнократне и интерветне новчане помоћи. У раду се поштује територијални принцип рада, што значи да је сваки стручни радник задужен за одређени реон у Граду Новом Саду.

У току 2019. године, поднето је 1.510 нових захтева за новчану социјалну помоћ. Ово право је, у току 2019. године, остварило 2.826 породица са 6.609 чланова.

3. Кретање броја корисника новчане социјалне помоћи од 2015. до 2019. године

Године	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Број корисника	12.177	12.164	10.133	8.275	6.609
Ланчани индекс	98	100	83	82	80

У Табели бр. 3 може се видети кретање броја корисника новчане социјалне помоћи у петогодишњем периоду, од 2015. – 2019. године. Број корисника је, у посматраном периоду, прве две године био на готово истом нивоу, затим је 2017. године почео да пада. У току 2019. године број корисника новчане социјалне помоћи је био мањи за 20% у односу на претходну годину.

Право на једнократну новчану помоћ је остварило је 2.955 лица, односно одобрено је 3.847 једнократних новчаних помоћи. Одобрено је 46 интервентних једнократних помоћи.

Град Нови Сад је, у току 2019. године, обезбедио средства за набавку уџбеника, за децу из породица које остварују право на новчану социјалну помоћ, породица са троје и више деце која остварују право на дечији додаток, децу без родитељског старања која су смештена у хранитељске породице и за децу са сметњама у развоју, од првог до осмог разреда основне школе. Ово право је остварило 2.405 деце.

Град Нови Сад је обезбедио средства за следеће субвенције које остварују корисници новчане социјалне помоћи:

- 50% месечног износа комуналних услуга – право је користило од 300 до 500 породица корисника новчане социјалне помоћи и породица корисника додатка за помоћ и негу другог лица. Број породица који је остварио ово право се мења у току године, од месеца до месеца, а у вези је са променом броја лица која су остварила право на новчану социјалну помоћ и додаток за помоћ и негу другог лица. Право се остварује преко ЈКП Информатика;
- 50% износа за месечну карту – право могу да оставаре сви носиоци права на новчану социјалну помоћ. Право се остварује преко Јавног градског саобраћајног предузећа Нови Сад;
- право на ланч пакете – могу да остваре сви корисници новчане социјалне помоћи у сеоским насељима.

У току 2019. године, Канцеларији за материјална давања поднето је 40 захтева за накнаду трошкова сахрањивања.

Право на додатак за помоћ и негу другог лица је, у току 2019. године, реализовао је 1.614 корисника, а право на увећани додаток за помоћ и негу другог лица 1.782 корисника.

4. Кретање укупног броја корисника додатка и увећаног додатка за помоћ и негу другог лица од 2015. до 2019. године

Година	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Број корисника	3.039	3.112	3.233	3.353	3.396
Ланчани индекс	100	102	104	104	101

У Табели бр. 4 приказано је кретање броја корисника додатка и увећаног додатка за помоћ и негу другог лица у петогодишњем периоду од 2015. до 2019. године. Број корисника константно је у благом порасту у посматраном периоду.

У циљу унапређења сарадње са институцијама у локалној заједници, размене знања и искуства те пружања подршке пројектима и истраживањима намењених сиромаштву, један представник и заменик из Канцеларије за материјална давања (од 2013. године) учествује у раду Мобилног тима Града Новог Сада који се бави техничком подршком у инклузији Рома.

Канцеларија за материјална давања има добру сарадњу са Градским Црвеним крстом, Градском управом за социјалну и дечију заштиту, Комесаријатом за избегла и расељена лица, Националном службом за запошљавање, ЈКП Информатиком. Ради квалитетнијег пружања услуга неопходно је успоставити бољу сарадњу и са другим институцијама у локалној заједници као и успоставити ближе контакте са невладиним сектором и донаторима.

Од 2015. године, свакодневно се води евиденција и ажурирају подаци о свим лицима која се обрађују Служби извршних органа Града Новог Сада, Сектору за правне и опште послове-Отворена канцеларија.

Правни послови

Правни послови обухватају примену управно-процесних правила у вођењу поступка и доношењу одлука у управним стварима чије је решавање законом поверено Центру за социјални рад.

Запослени на овим пословима поред управних, обављају и:

- правне послове у вези покретања судских и других поступака из породичних односа, заштите права детета, односно права другог лица неспособних лица и у другим случајевима када су учешће или активна легитимација органа старатељства прописани законом;
- послове вођења евиденције о: издржаваним лицима; деци без родитељског старања смештеној у институцијама социјалне заштите; деци без родитељског старања смештеној у хранитељске породице; деци ометеној у развоју на смештају у институцијама социјалне заштите; малолетним учиниоцима кривичних дела којима је изречена мера упућивања у заводске установе; деци под старатељством; усвојеницима и усвојитељима; одраслим и старим лицима под старатељством; одраслим и старим лицима смештеним у установама социјалне заштите; укњижби заложног права корисника; свим предметима по жалби; свим предметима у којима се Центар појављује као странка у судском спору; свим другим чињеницама из делокруга рада Центра. Издаје уверења о свим чињеницама о којима се води службена евиденција и сва друга уверења у оквиру делатности и овлашћења поверених Центру за социјални рад;

- послове информисања, правног саветовања запослених стручних радника ангажованих у другим Службама; учешћа у процени, планирању и реализацији услуга и мера социјалне заштите и старатељске заштите у сарадњи са запосленима на стручним пословима у социјалној заштити и др.

5.2. СЛУЖБА ЗА ЗАШТИТУ ДЕЦЕ И МЛАДИХ

Служба за заштиту деце и младих се бави заштитом интереса и права следећих категорија корисника: **деце и младих без родитељског старања; деце која су занемарена или у ризику од занемаривања; деце и младих жртава насиља; деце која су жртве трговине људима; деце из породица са поремећеним породичним односима; деце са сметњама у развоју и инвалидитетом; деце и младих са проблемима у понашању и остале деце и младих.**

У реализацији социјалне и породично-правне заштите присутне су следеће услуге: усвојење, старатељство, привремено старатељство, смештај у хранитељску породицу, смештај у установу социјалне заштите, додатак за помоћ и негу другог лица и увећани додатак, дневни боравак, лични пратилац, привремено становање деце и омладине без родитељског старања у становима којима располаже Град, смештај у прихватилиште, једнократне новчане помоћи, опрема код првог смештаја и др.

Служба за заштиту деце и младих, у току 2019. године, је радила са 31 запосленим стручним радником (26 водитеља случаја, четири супервизора и руководиоца, односно шест социјалних радника, 17 психолога, седам педагога и један специјални педагог).

Сви стручни радници имају лиценце за рад на пословима водитеља случаја/супервизора. Током године обезбеђени су повољни услови за стручно усавршавање. Стручни радници су похађали следеће обуке:

- Утицај емоција на понашање детета;
- Дечја права и алтернативна брига о деци;
- Обука за професионалце о услузи повремених породичних смештаја;
- Зимска едукација (примена нових закона, судске праксе, превазилажење стреса на послу и др);
- Тренинг у оквиру пројекта „Од опасности до сигурности“;
- Унапређење заштите жртава трговине људима у Србији;
- Хранитељство-разрешење недоумица из праксе;
- Перцепција конфликта и понашање у конфликтним ситуацијама;
- Самохрани родитељи као корисници услуга запошљавања и социјалне заштите;
- Обука о медијској писмености;
- Промоција права деце у систему алтернативне бриге;

- Ка деинституционализацији и трансформацији установа;
- Савремени трендови у психологији.

Такође, учествовали су на више конференција, стручних скупова, округлих столова, трибина и радних састанака:

- конференција-Алтернативна брига и права деце у Србији;
- конференција у оквиру пројекта-Социјалне услуге отварају своја врата;
- међународни научни скуп-Актуелности у логопедији, окупационој терапији и социјалном раду;
- међународној научној конференцији-Заштита права детета-30 година од усвајања Конвенције о правима детета;
- конференцији- Локална сарадња као одговор за бољу будућност младих који нису у образовном систему, запослени или на обуци;
- конференција- Унапређење људских ресурса у систему социјалне и дечије заштите;
- XXXVII Симпозијум о болестима зависности са међународним учешћем;
- стручни скуп- Фактори и узроци вршњачког насиља у друштву;
- трибина -Имунизација и права детета;
- радни састанак Матура 2019;
- радни састанак-Подстицајно родитељство кроз игру,
- радни састанак Центра за породични смешта и усвојење-Нови Сад са директорима и стручним радницима Центра за социјални рад са територије Средњобанатског, Сремског у Јужнобачког управног оквира,
- седница Савета за здравство, социјалну заштиту и друштвену бригу о деци и младима Скупштине Града Новог Сада;
- трибина у оквиру пројекта Социјални радник у школи;
- округли сто: Хранитељство и добробит адолесцената-истраживање за унапређење политика и пракси;
- конференција-Потенцијали и искуства породичног смештаја у подршци биолошкој породици и превенцији институционализације;
- трибина-Особе са инвалидитетом које су мењале свет;
- међународна конференција-Ујединимо снаге да бисмо створили алтернативу институцији;
- конференција- Укључивање уживо 2.0: Ка националном дану инклузивне омладинске политике;
- конференција- Јаки млади-одржива социјална инклузија и економска подршка младима у ризику;
- јавној расправи о предлогу Стратегије за спречавање и заштиту деце од насиља за период од 2020. до 2023. године са двогодишњим акционим планом (2020. и 2021 година),
- промоцији монографије -Лишење родитељског права.

Стручни радници Службе за заштиту деце и младих су, у 2019. години, својим радом обухватили 6.985 корисника.

5. Кретање укупног броја корисника по основним категоријама

Деца и млади	2018.	%	2019.	%	Индекс
Деца и млади без родитељског старања	380	5,52	373	5,34	98
Деца занемарена или у ризику од занемаривања	622	9,03	594	8,5	95
Деца жртве насиља	1.314	19,08	1.286	18,4	98
Деца и млади жртве трговине људима и експлоатације	26	0,37	36	0,51	138
Деца и млади са сметњама у развоју и ивалидитетом	1.035	15,03	1.083	15,5	104
Деца и млади са проблемима у понашању и у сукобу са законом	1.466	21,29	1.342	19,21	91
Поремећени породични односи	1.239	18	1.278	18,3	103
Остала деца и млади	804	11,67	993	14,22	123
УКУПАН БРОЈ	6.886	100	6.985	100	101

Кретање укупног броја деце и младих- Индекс укупног броја корисника у Служби за заштиту деце и младих, у односу на претходну годину износи 101, што значи да је број корисника већи за 1%. Број обухваћене деце и младих зависи од низа фактора: врсте проблема, њихових потреба, могућности заједнице да одговори на потребе, врсте поступака и неопходних облика заштите, законских прописа и сл.

Процентуална структура- Структура деце и младих, по подгрупама, у 2019. години, је следећа: деца без родитељског старања – 5,34%; деца занемарена или у ризику од занемаривања – 8,5%; деца жртве насиља – 18,4%; деца и млади жртве трговине људима – 0,51%; деца са сметњама у развоју – 15,5%; деца и млади са проблемима у понашању и у сукобу са законом – 19,21%; деца, млади и одрасли из породица са поремећеним породичним односима - 18,3% и остала деца и млади – 14,22%. Структура деце и младих је слична као претходне године.

Анализа корисника према категоријама

Деца без родитељског старања

У категорији деце и младих без родитељског старања, у току 2019. године, евидентирано је 373 корисника, што у односу на претходну годину представља смањење броја корисника за 2%.

Структуру деце и младих без родитељског старања, према поткатогијама чине: деца чији су родитељи преминули – 39 (10,45%), деца чији су родитељи спречени да врше родитељску дужност – 83(22,25%) деца чији су родитељи лишени родитељског права – 134 (35,92%), деца напуштена од стране родитеља – 117 (31,37%).

Деца занемарена или у ризику од занемаривања

У категорији деце која су занемарена или у ризику од занемаривања, у току 2019. године, евидентирано је 594 корисника. У односу на претходну годину, то представља смањење броја корисника за 5%.

У структури деце која су занемарена или у ризику од занемаривања налазе се следеће поткатогије: деца чији су родитељи злоупотребили родитељско/старатељско право – 10 (1,68%) и деца која су занемарена, односно чији родитељи неадекватно врше родитељско/старатељско право – 584(98,32%).

Деца жртве насиља

У току 2019. године, у категорији деце жртава насиља, које је својим радом обухватила Служба за заштиту деце и младих, је евидентирано 1.286 корисника. Структуру жртава, према врсти насиља, чине: жртве физичког насиља – 273(21,23%); жртве сексуалног насиља – 52(4,04%); жртве емоционалног насиља - 961 (74,73 %).

Деца и млади жртве трговине људима

У току 2019. године, у категорији деце и младих жртава трговине људима, евидентирано је 36 корисника, што представља повећање броја од 38% у односу на претходну годину. Структуру ових корисника (према врсти проблема) чине: жртве сексуалне експлоатације – 3 (8,33%); просјачење– 15(41,67%); закључење принудног брака -3 (8,33%) остали облици експлоатације – 1 (2,78%) и жртве трговине људима – 14 (38,89%).

Деца и млади са сметњама у развоју и инвалидитетом

У категорији деце и младих са сметњама у развоју и инвалидитетом, у току 2019. године, евидентирано је 1.083 корисника, што представља повећање броја корисника за 4% у односу на претходну годину.

Деца и млади из ове категорије су разврстани према следећим врстама проблема: телесни инвалидитет – 339 (31,3%); интелектуални инвалидитет – 306 (28,25%); ментални инвалидитет – 58 (5,35%); сензорни инвалидитет – 63 (5,82%); перзавивни развојни поремећај – 167 (15,42%); вишеструка ометеност – 150 (13,85%).

Деца и млади са проблемима у понашању

У категорији деце и младих са проблемима у понашању, у току 2019. године, евидентирано је 1.342 корисника, што представља смањење броја корисника за 9% у односу на претходну годину.

Старосна структура деце и младих са проблемима у понашању је, према Закону о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица (Члан 3) дефинисана на следећи начин:

„Малолетник је лице које у време извршења кривичног дела навршило четрнаест, а није навршило осамнаест година.

Млађи малолетник је лице које је у време извршења кривичног дела навршило четрнаест, а није навршило шеснаест година.

Старији малолетник је лице које је у време извршења кривичног дела навршило шеснаест, а није навршило осамнаест година.

Млађе пунолетно лице је лице које је у време извршења кривичног дела навршило осамнаест, а у време суђења није навршило двадесет једну годину .“

Деца и млади, из ове категорије корисника, су разврстани према следећим врстама проблема: сукоб са законом – вршење кривичних дела – 724 (53,95%), сукоб са законом – вршење прекршаја – 208(15,5%), асоцијално понашање – 276 (20,57%), скитња- 7 (0,52%), страни малолетници без пратње -7(0,52%), сукоб са родитељима- 48 (3,58%), угрожавање сопствене безбедности – 47(3,5%), угрожавање безбедности других лица -9 (0,67%) , злоупотреба дрога и других опојних средстава – 15 (1,12%) и злоупотреба алкохола- 1 (0,07%).

Поремећени породични односи

У категорији корисника из породица са поремећеним породичним односима, у току 2019. године, евиденирано је 1.278 корисника.

Корисници из ове категорије се групишу према следећим врстама потреба и проблема: деца са нерешеним односима родитеља око начина вршења родитељског права – 1.235 (96,63%); партнерски конфликти – 11(0,86%) и остали конфликти у породици – 32(2,5%).

Из дате структуре се може уочити да је највећи проценат корисника из поткатеорије деце са нерешеним односима родитеља око начина вршења родитељског права – 97% (односно деца родитеља у бракоразводном спору/ прекиду ванбрачне заједнице).

Остала деца и млади

У категорији остале деце и младих, у току 2019. године, евидентирано је 993 корисника, што је за 23% већи број него претходне године.

Ову категорију чине корисници са следећим потребама и проблемима: губитак значајне особе – 1(0,1%); недостатак једног родитеља/непотпуна породица – 9(0,91%); ограничене способности и изражене тешкоће за самосталан живот – 11(1,11%); бескућништво/скитња 3(0,3%); припадност ромској популацији 1(0,1%); остале врсте потреба и проблема – 820(82,58%) и остале врсте искључености 148(14,9%).

У поткатегорију осталих врста потреба и проблема улазе лица којима је потребна: сагласност за располагање имовином (наследичке изјаве, отуђење имовине); сагласност за управљање имовином; сагласност за склапање брака; разне врсте уверења и сл.

Реализација права, мера и услуга социјалне заштите и породично-правне заштите и стручних поступака

6. Кретање услуга социјалне и породично-правне заштите

Услуге социјалне и породично-правне заштите	2018.	2019.	%
Старатељство	125	149	1,36
Непосредно старатељство	156	154	1,41
Привремено старатељство	50	50	0,46
Привремено колизијско старатељство	6	6	0,05
Усвојење	7	3	0,03
Упућивање на прилагођавање за усвојење	6	3	0,03
Превентивни надзор	44	19	0,17
Корективни надзор	1	1	0,01
Покретање поступка за изрицање мера за заштиту од насиља у породици		2	0,02
Покретање поступка за потупно лишење родитељског права	4	13	0,12
Покретање поступка за делимично лишење родитељског права	9	3	0,03
Надзор над спровођењем мере васпитног налога	43	49	0,45
Помоћ и провера при извршењу васпитне мере посебне обавезе	90	105	0,96
Помоћ и провера при извршењу мере појачаног надзора од стране родитеља	23	28	0,26
Појачан надзор од стране органа старатељства	52	53	0,49
Помоћ и провера при извршењу мере појачаног надзора у другој породици		1	0,01
Појачан надзор уз дневни боравак у одговарајућој установи за васпитање и образовање малолетника	7	14	0,13
Упућивање у васпитну установу	1	1	0,01
Упућивање у васпитно-поправни дом	10	11	0,1
Помоћ и одржавање везе са малолетником при издржавању казне малолетничког затвора	3	7	0,06
Додатак за помоћ и негу другог лица	705	716	6,55

Увећани додатак за помоћ и негу другог лица	424	438	4,01
Једнократна новчана помоћ	338	334	3,06
Опрема код првог смештаја	32	24	0,22
Помоћ у натури	23	14	0,13
Ванредна једнократна новчана помоћ	468	65	0,59
Почетна процена	1.011	1.012	9,26
Поновни преглед	410	373	3,41
Усмерена процена	20	14	0,13
План услуга	353	345	3,16
Евалуација плана услуга	100	99	0,91
Неодложне интервенције	44	42	0,38
Конференција случаја	2	8	0,07
Одређивање опште подобности за усвојење	2	9	0,08
Процена опште подобности усвојитеља	7	8	0,07
Процена опште подобности за хранитељство	8	38	0,35
Процена конкретне подобности сродника за пружање услуга породичног смештаја	19	3	0,03
Процена конкретне подобности кандидата за пружање услуга породичног смештаја	3	5	0,05
Процена подобности старатеља	22	15	0,14
Упућивање на специјалистичку процену	2	1	0,01
Заступање	92	70	0,64
Праћење (мониторинг)	307	233	2,13
Други стручни поступци	2.265	1.909	17,47
Дневни боравак	181	200	1,83
Укључивање у школовање	1	0	0
Упућивање на услуге у локалној заједници (клуб, обданиште, продужени боравак, летовање)	3	3	0,03
Интервенције и посредовање код других институција	110	70	0,64
Лични пратилац	421	482	4,41
Становање уз подршку	5	5	0,05
Индивидуално саветовање	934	826	7,56
Саветодавно усмеравање породице	877	800	7,32
Медијација	6	4	0,04
Породична терапија	23	16	0,15
Смештај у сродничку породицу	50	57	0,52
Смештај у другу породицу	221	214	1,96
Смештај у установу социјалне заштите	93	79	0,72
Смештај у прихватилиште/прихватну станицу	87	100	0,91
Налаз и мишљење суду у поступку мирења родитеља	2		0,02
Налаз и мишљење суду у поступку нагодбе родитеља	6		0
Налаз и мишљење суду за заштиту права детета	25	35	0,32

Налаз и мишљење суду за вршење родитељског права	281	322	2,95
Налаз и мишљење суду за регулисање личних односа деце и родитеља	56	53	0,5
Налаз и мишљење суду за издржавање детета	2	6	0,05
Налаз и мишљење суду за лишење родитељског права	17	15	0,14
Налаз и мишљење суду о целисходности за покретање припремног поступка	54	27	0,25
Налаз и мишљење суду у кривичном поступку	403	296	2,71
Налаз и мишљење суду у прекршајном поступку	93	145	1,33
Налаз и мишљење суду у другим поступцима	30	13	0,11
Налаз и мишљење суду о свисисходности изрицања мера за заштиту од насиља	12	20	0,18
Налаз и мишљење суду у поступцима за насиље у породици	29	22	0,2
Налаз и мишљење суду у поступку заштите права корисника	3	1	0,01
Налаз и мишљење суду о подобности родитеља за вршење родитељског права	6	5	0,05
Налаз и мишљење предшколској установи	10	3	0,03
Налаз и мишљење школи	25	15	0,14
Налаз и мишљење здравственој установи	13	9	0,08
Налаз и мишљење установи социјалне заштите	59	77	0,7
Налаз и мишљење полицији	134	141	1,29
Налаз и мишљење локалној самоуправи	2	5	0,05
Налаз и мишљење другим институцијама	165	163	1,49
Издавање потврда и уверења	69	96	0,88
Сагласност за склапање брака	5	3	0,03
Сагласност за управљање имовином	17	31	0,3
Сагласност за располагање имовином (наследничке изјаве, отуђење имовине...)	146	120	1,1
УКУПНО	11.970	10.926	100

У току 2019. године реализовано је 10.926 права, мера, услуга и стручних поступака, у Служби за заштиту деце и младих.

Реализација услуга социјалне заштите према категоријама корисника

Деца и млади без родитељског старања

У току 2019. године, деци и младима без родитељског старања пружено је 1.356 права, мера услуга и стручних поступака, и то: старатељство – 120, непосредно

старатељство – 111, привремено старатељство – 14, усвојење – 3, упућивање на прилагођавање за усвојење – 3, смештај у сродничку породицу – 44, смештај у другу породицу – 116, смештај у установу социјалне заштите – 34, смештај у прихватилиште/прихватну станицу – 13, једнократна новчана помоћ – 107, дневни боравак – 8, индивидуално саветовање – 48, саветодавно усмеравање породице -36 и остале услуге и стручни поступци: почетна процена - 23, поновни преглед -83, план услуга – 114, праћење – мониторинг -52, други стручни поступци – 151 и сл.

Структура права, мера и услуга социјалне породично-правне заштите, које су пружене деци без родитељског старања, је следећа: старатељство – 8,85%, смештај у другу породицу –8,55%, непосредно старатељство – 8,18%, једнократна новчана помоћ – 7,89%, смештај у сродничку породицу – 3,24%, праћење(мониторинг) – 3,83%, индивидуално саветовање – 3,54%, саветодавно усмеравање породице - 2,65%, поновни преглед- 6,12%, план услуга – 8,41%, други стручни поступци – 11,14% и сл.

Деца занемарена или у ризику од занемаривања

Категорији деце која су занемарена или у ризику од занемаривања су, у току 2019. године, пружено је 1.285 права, мера, услуга и стручних поступака и то: старатељство – 18, непосредно старатељство – 30, привремено старатељство –11, привремено колизијско старатељство -1, једнократна новчана помоћ – 75, смештај у прихватилиште/прихватну станицу – 17, смештај у другу породицу - 66, смештај у сродничку породицу – 8, смештај у установу социјалне заштите – 2, индивидуално саветовање – 118, саветодавно усмеравање породице – 103, дневни боравак –13, интервенције и посредовање код других инситуција – 15 и остале услуге и стручни поступци: почетна процена -87, поновни преглед -81, план услуга - 56, праћење-мониторинг - 40, други стручни поступци – 213 и слично.

Структура права, мера, услуга социјалне и породично-правне заштите је следећа: непосредно старатељство – 2,33%, старатељство – 1,4%, привремено старатељство –0,86%, једнократна новчана помоћ – 5,84%, смештај у другу породицу –5,14%, смештај у прихватилиште/прихватну станицу –1,32%, смештај у сродничку породицу – 0,62% смештај у установу социјалне заштите – 0,16%, индивидуално саветовање –9,18%, саветодавно усмеравање породице –8,02%, дневни боравак – 1,01%, интервенције и посредовање код других инситуција – 1,17% и остале услуге и стручни поступци: почетна процена -6,77%, поновни преглед -6,3%, план услуга – 4,36%, праћење-мониторинг – 3,11% и други стручни поступци – 16,57% и сл.

Жртве насиља

Служба за заштиту деце и младих је, у 2019. години, категорији деце жртава насиља пружила 2.498 права, мера и услуга социјалне и породично-правне заштите и то: старатељство – 20, непосредно старатељство – 24, привремено старатељство – 11, смештај у „Сигурну женску кућу“ – 57, једнократна новчана помоћ – 87,

дневни боравак – 13, интервенције и посредовање код других институција – 21 индивидуално саветовање – 260, саветодавно усмеравање породице – 192, смештај у другу породицу – 38, смештај у прихватилиште/прихватну станицу – 24, налаз и мишљење суду о сврсисходности изрицања мера за заштиту од насиља у породици – 20, налаз и мишљење суду у поступцима за насиље у породици – 21, налаз и мишљење полицији- 121, налаз и мишљење другим институцијама - 101 и остале услуге и стручни поступци: почетна процена -305, поновни преглед -98 усмерена процена -9, план услуга- 90, праћење-мониторинг-84, други стручни поступци-385 и слично.

Структуру пружених права, мера, услуга и стручних поступака чине: старатељство – 0,8%, непосредно старатељство – 0,96%, привремено старатељство – 0,44%, смештај у „Сигурну женску кућу“ – 2,28%, једнократна новчана помоћ – 3,48%, дневни боравак –0,52%, интервенције и посредовање код других институција – 0,84%, индивидуално саветовање – 10,41%, саветодавно усмеравање породице – 7,68%, смештај у другу породицу – 1,52%, смештај у прихватилиште/прихватну станицу – 0,96%, налаз и мишљење суду о сврсисходности изрицања мера за заштиту од насиља у породици – 0,8%, налаз и мишљење суду у поступцима за насиље у породици – 0,84% и остале услуге и стручни поступци: почетна процена - 12,21%, поновни преглед -3,92%, усмерена процена -0,36%, план услуга- 3,6%, праћење-мониторинг- 3,36%, други стручни поступци-15,41% и слично.

Деца и млади жртве трговине људима

У току 2019. године категорији корисника- деца и млади жртве трговине људима, пружено је укупно 107 права мера и услуга и то: старатељство – 3(2,8%), непосредно старатељство–3(2,8%), једнократна новчана помоћ–6(5,6%), смештај у прихватилиште/прихватну станицу – 6(5,6%), саветодавно усмеравање породице – 6 (5,6%), налаз и мишљење полицији – 2(1,9%) и остале услуге и стручни поступци: почетна процена – 6(5,6%), поновни преглед-7 (6,73%), план услуга-6 (5,6%), други стручни поступци-18 (16,82%) и сл.

Деца и млади са сметњама у развоју и инвалидитетом

У току 2019. године категорији корисника деце и младих са сметњама у развоју и инвалидитетом, пружено је укупно 3.108 права мера и услуга и то: старатељство – 18, непосредно старатељство – 28, привремено старатељство – 22, додатак за помоћ и негу другог лица – 700, увећани додатак за помоћ и негу другог лица – 432, једнократна новчана помоћ – 48; дневни боравак - 129, лични пратилац – 461, смештај у другу породицу – 36, смештај у установу социјалне заштите – 41, смештај у прихватилиште/прихватну станицу – 3 и друге услуге и стручни поступци: почетна процена - 49, поновни преглед -36, план услуга -48, праћење-мониторинг -41, други стручни поступци- 400 и слично.

Структуру пружених права, мера, услуга и стручних поступака чине: додатак за помоћ и негу другог лица- 22,52%, увећани додатак за помоћ и негу другог лица – 13,9%, лични пратилац – 14,85%, једнократна новчана помоћ -1,54%; дневни боравак – 4,15%, смештај у установу социјалне заштите – 1,31%, старатељство – 0,58%, непосредно старатељство – 0,9%, привремено старатељство- 0,71% и стручни поступци: почетна процена – 1,58%, поновни преглед – 1,16%, план услуга – 1,54%, праћење-мониторинг -1,32% и остале услуге и стручни поступци.

Основни носиоци програма заштите деце и младих са сметњама у развоју, у Новом Саду, су Дом „Ветерник“ и Школа за основно и средње образовање "Милан Петровић".

При Дому Ветерник, поред смештаја, организовани су одговарајући облици васпитања и образовања, радне активности у складу са психофизичким способностима корисника и дневни боравак, као отворени облик заштите.

Школа „Милан Петровић" такође, поред образовног има и програме отворених облика заштите (дневни боравак, радни центар, сервисни центар, едукативни камп).

Ове две установе су носиоци и организатори низа акција и активности заштите деце са сметњама у развоју. Центар са њима има добру сарадњу и укључује се у њихове активности према потреби и могућностима.

Деца и млади са проблемима у понашању

У току 2019. године, категорији деце и младих са проблемима у понашању изречене су следеће васпитне мере и налози од стране Суда: надзор над спровођењем мере васпитног налога – 43, помоћ и провера при извршењу васпитне мере посебне обавезе – 94, помоћ и провера при извршењу мере појачаног надзора од стране родитеља или старатеља – 6, појачан надзор у другој породици -1; појачан надзор од стране органа старатељства – 12, појачан надзор уз дневни боравак у одговарајућој установи за васпитање и образовање малолетника – 7, упућивање у васпитну установу – 1, упућивање у васпитно-поправни дом – 7 и укор - 48.

Најчешће изречена мера је била мера посебне обавезе (42,92%), затим укор (21,92%), васпитни налог (19,63%), и појачаног надзора од стране органа старатељства (5,48%) и сл.

Центар у поступцима са децом са проблемима у понашању обавља:

- дијагностику породичних и социјалних прилика из којих потиче малолетник на основу које доставља мишљење Суду;
- саветодавни рад са појединцем и/или породицом;
- теренске посете породици;
- учествује у свим претресима/седницама већа на Суду (представник органа старатељства);
- учествује на седницама већа када је оштећени малолетно лице (као стручно лице);

- учествује у информативним разговорима које обавља Полицијска управа када приведе малолетника;
- надзор и координација реализације васпитних мера;
- извештавање Суда о току реализације или обуставе васпитне мере.

Посебно треба истаћи да је Центар веома ангажован у реализацији мера - васпитног налога и посебне обавезе јер код ових мера Центар је ангажован у стварању услова, организовању и реализацији мера.

Центар за социјални рад Града Новог Сада је склопио осам споразума који се односе на реализацију васпитних налога и посебних обавеза (укључивање, без надокнаде, у рад хуманитарних организација или послове социјалног, локалног или еколошког садржаја) са следећим субјектима: Геронтолошки центар "Нови Сад", ЈКП Градско зеленило Нови Сад, Свратиште за децу улице, Јавно градско саобраћајно предузеће "Нови Сад", Едукативни центар, Распустилиште, Црвени крст Новог Сада и НВО Каритас.

У реализацији мере васпитних налога и мера посебне обавезе (укључивање у појединачни или групни третман у одговарајућој здравственој установи или саветовалишту) Центар сарађује са: Саветовалиштем за брак и породицу ЦСР Нови Сад и Новосадским хуманитарним центром.

Током 2019. године изречено је укупно 94 мере посебне обавезе, од стране Суда, и то:

- Укључивање без надокнаде у рад хуманитарних организација или обављање послова социјалног, локалног и еколошког садржаја – 59;
- Редовно похађање школе и неизостајање са посла – 12;
- Укључивање у појединачни или групни третман у одговарајућој здравственој установи или саветовалишту – 20;
- Оспособљавање за одређено занимање – 2;
- Обавеза извињења оштећеном - 1

У току 2019. године изречено је 43 васпитна налога од стране Вишег јавног тужилаштва и Суда.

Структура изречених васпитних налога је следећа:

- Укључивање, без накнаде, у рад хуманитарних организација или послове социјалног рада – 36;
- Поравнање са оштећеним како би се надокнадом штете, извињењем, радом или на неки други начин отклониле, у целини или делимично штетне последице -3;
- Редовно похађање школе – 3;
- Укључивање у појединачни или групни третман у одговарајућој здравственој установи или саветовалишту – 1.

Категорији деце и младих са проблемима у понашању, у току 2019 године, пружено је укупно 2.344 права, мера, услуга и стручних поступака и то: старатељство – 12, непосредно старатељство- 21, привремено старатељство – 3, једнократна новчана

помоћ – 86, дневни боравак – 43, налаз и мишљење суду у кривичном поступку - 296, налаз и мишљење суду у прекршајном поступку – 145, налаз и мишљење суду о целисходности за покретање припремног поступка – 27, смештај у прихватилиште/прихватну станицу – 26, смештај у установу социјалне заштите - 17, смештај у другу породицу – 4, индивидуално саветовање – 168, саветодавно усмеравање породице – 281 и друге услуге и стручни поступци: почетна процена - 251, поновни преглед - 81, усмерена процена - 2, праћење-мониторинг - 35, други стручни поступци - 426 и сл.

Поремећени породични односи

Поремећени породични односи из аспекта рада Центра су специфична појава, а посебно када су у питању деца. Наиме, Центар има улогу Органа старатељства и циљ му је заштита деце у поступцима које врше њихови родитељи. У непосредном раду стручни радници раде са родитељима и у току тог рада деца се укључују у складу са узрастом, врстом проблематике и смерницама Породичног закона.

Стручни радници Центра раде, на захтев Суда, процену родитељске подобности и достављају Суду мишљење који од родитеља је подобнији за бригу и старање о деци. У оквиру тог мишљења достављају и предлог модела виђања деце и издржавања деце. Поступци регулисања издржавања и регулисања личних односа деце и родитеља су рађени посебно и обично се јављају после развода брака, односно најчешће су то измене претходних одлука и договора родитеља.

У току 2019. године, категорији корисника са поремећеним породичним односима пружено је 2.058 права, мера и услуга социјалне и породично-правне заштите и то: индивидуално саветовање – 302, саветодавно усмеравање породице - 254, налаз и мишљење суду за вршење родитељског права – 322, налаз и мишљење суду за регулисање личних односа деце и родитеља – 53, једнократна новчана помоћ – 37, старатељство – 8; непосредно старатељство – 4, привремено старатељство – 4 и остале услуге и стручни поступци: почетна процена-278, поновни преглед-88, усмерена процена-5, план услуга-26, праћење-мониторинг-37, други стручни поступци- 373 и сл.

У структури права, мера, услуга и стручних поступака, који су пружени категорији деце из породица са поремећеним породичним односима, најчешће су заступљени: индивидуално саветовање – 14,67%, саветодавно усмеравање породице – 12,34%, налаз и мишљење суду за вршење родитељског права – 15,65%, налаз и мишљење суду за регулисање личних односа деце и родитеља – 2,57%; једнократна новчана помоћ – 1,79%, старатељство – 0,39%; и остале услуге и стручни поступци: почетна процена-13,51%, поновни преглед- 4,27%, усмерена процена-0,24%, план услуга- 1,26%, праћење-мониторинг-1,79%, други стручни поступци- 18,12% и сл.

Остала деца и млади

У току 2019. године, овој категорији деце и младих, пружене су следеће услуге социјалне и породично-правне заштите: старатељство – 10, привремено старатељство - 6, једнократна новчана помоћ – 112, индивидуално саветовање –157, саветодавно усмеравање породице – 76, издавање потврда и уверења – 263, сагласност за располагање имовином (наследничке изјаве, отуђење имовине, уговори о доживотном издржавању) - 112, интервенције и посредовање код других институција – 9, дневни боравак –11 и друге услуге и стручни поступци: почетна процена-189, поновни преглед-38, план услуга -14, праћење-мониторинг-13, други стручни поступци-324 и сл.

Напомена о практичном раду службе

У практичном раду Службе за заштиту деце и младих, у току 2019. године, може се издвојити следеће:

- Снагу у Служби представља дужина радног стажа већине запослених, компетенције и кредибилитет који су стекли праксом, континуираним едукацијама и супервизијом. Стога, упркос тешкоћама условљеним обимом посла и недостатком услуга за поједине корисничке групе (деца с менталним тешкоћама, починиоци кривичних дела и др), квалитет непосредног рада са корисницима и стручне процене се одржава на прихватљивом нивоу.
- У оквиру Службе функционише специјализовани тим за заштиту деце од сексуалног злостављања, који пружа и услугу заштите и подршке малолетним лицима са статусом посебно осетљивог сведока реализацијом форензичког интервјуа уз употребу аудио-визуелне технике по захтеву тужилаштва и суда. Такође, одржао се и тим за заштиту деце од злостављања у институцијама социјалне заштите, који је доминантно поступао по захтевима Дечјег села ради вршњачког насиља.
- Присутан је пораст броја корисника са комплексним потребама, те се константно повећава број примењених мера, услуга и стручних поступака.
- Служба је имала активно учешће на састаницима са Вишим јавним тужилаштвом и полицијом везано за превенцију и откривање случајева сумње на трговину људима.
- Већина послова у заштити деце захтева мултисекторски приступ, те се у том правцу сарађивало са другим институцијама (Дом здравља, Полицијска управа, судови, тужилаштво, школе, предшколске установе и др) и удружењима грађана. Одржан је састанак мултисекторског тима за заштиту деце у уличној ситуацији. Састанку су присуствовали представници Града Новог Сада, Основног јавног тужилаштва у Новом Саду, Вишег јавног тужилаштва, Прекршајног суда у Новом Саду, Полицијске управе у Новом

Саду, Дома здравља „Нови Сад“, Центра за социјални рад Града Новог Сада (органа старатељства, Свратишта за децу и младе, Прихватилишта за децу „Сигурна кућа“, Дневног боравка за децу и младе у ризику) и невладине организације ЕХО. У току 2019. године одржан је састанак судија Породичног одељења, стручних радника из Службе за заштиту деце и младих и правника ЦСР. Такође, у 2019. години одржан је састанак са представницима Полицијске управе у Новом Саду везано за заштиту малолетних починилаца кривичних дела и заштиту деце од злостављања.

Интерни тим за спречавање насиља

Интерни тим за спречавање насиља, у току 2019. године, је чинило осам стручних радника и формиран је са циљем што ефикаснијег, увремењеног и усмереног реаговања и поступања ЦСР у предметима насиља као и давања стручне процене, подршке и помоћи жртвама насиља, уз директну и свакодневну координацију и сарадњу са другим институцијама система, које такође имају своју улогу у циљу спречавања и процесуирања насиља у породици.

У току 2019. године запослени у Интерном тиму су похађали више едукативних програма, првенствено на теме феномена насиља и виктимологије, као и едукативне програме који се односе на теме сагоревања, организовања радног времена и слично.

Интерни тим ради на пословима спровођења стручног поступка у свим предметима сумње на извршено породично и партнерско насиље, што подразумева дијагностику, сачињавање стручне процене, сачињавање налаза и мишљења које се доставља ПУ Нови Сад и ОЈТ Нови Сад, размена информација са наведеним институцијама, упућивање, информисање и саветовање жртве о услугама и правима које има, обезбеђивање заштите физичког и психолошког интегритета кроз смештаје у „Сигурну женску кућу“, пружање правне помоћи при сачињавању тужби за мере заштите од насиља, давање мишљења Основном суду у вези сврсисходности мера заштите од насиља, сачињавање индивидуалног плана са жртвама насиља, праћење истог, учествовање у судским поступцима и у тужилачким поступцима, по захтеву суда ВЈТ и ОЈТ, сачињавање процена при отпусту осуђеника са издржавања затворске казне за почињено кривично дело насиља у породици.

Од 01.06.2017. ступио је на снагу Закон о спречавању насиља у породици (“Сл. гласник РС“, бр.94/2016) којим се уређује спречавање насиља у породици и поступање државних органа и установа у спречавању насиља у породици и пружању заштите и подршке жртвама насиља у породици. Циљ овог закона је да на општи и јединствен начин уреди организацију и поступање државних органа и установа и тиме омогући делотворно спречавање насиља у породици и хитну и благовремену заштиту и подршку жртвама насиља у породици.

За спречавање насиља у породици и пружању заштите жртвама породичног насиља одређеним овим законом надлежни су полиција, јавна тужилаштва, судови опште надлежности и прекршајни судови као надлежни органи и центри за социјални рад као установе. Што се тиче самог поступка од суштинског значаја је пријава и препознавање насиља у породици. Центри за социјални рад дужни су да неодложно пријаве полицији или јавном тужиоцу свако сазнање о насиљу у породици. У даљем поступању надлежног полицијског службеника процењује се ризик. Пре окончања ризика надлежни полицијски службеник може да затражи мишљење центра за социјални рад јер је центар за социјални рад у поступцима насиља именован у помоћни орган полиције. Ако после процене ризика надлежни полицијски службеник установи непосредну опасност од насиља у породици доноси се наређење којим се изриче хитна мера учиниоцу који је доведен у надлежну организациону јединицу полиције. Хитне мере су: мера привременог удаљавања учиниоца из стана и мера привремене забране учиниоцу да контактира жртву. Наређењем могу да се изрекну обе мере. Након тога, после пријема обавештења, процене ризика и наређења основни јавни тужилац вреднује процену полиције и уколико процени непосредну опасност дужан је да суду поднесе предлог да се хитна мера продужи у року од 24 х. Трајање хитне мере коју изриче надлежни полицијски службеник траје 48 сати од уручења наређења. Суд може хитну меру продужити за још 30 дана.

7. Број хитних мера изречених учиниоцима у току 2019. године (према Закону о спречавању насиља у породици) према врсти мере и службеном лицу које изриче меру

Број хитних мера	Службено лице које изриче меру		УКУПНО
	Полицијски службеник	Суд	
Мера привременог удаљења учиниоца из стана	762	652	1.414
Мера привремене забране учиниоцу да контактира жртву насиља и прилази јој	1.320	1.148	2.468
УКУПНО	2.082	1.800	3.882

У току 2019. године Суд је изрекао 199 мера заштите од насиља у породици, према Породичном закону, и то:

- издавање налога за иселење из породичног стана или куће, без обзира на право својине односно закупа непокретности – 23;
- издавање налога за уселење у породични стан или кућу без обзира право својине/закупа непокретности -8;
- забрана приближавања члану породице на одређеној удаљености – 55;
- забрана приступа у простор око места становања или места рада члана породице – 50;
- забрана даљег узнемиравања члана породице – 63.

Привремено становање деце и омладине без родитељског старања-становање уз подршку

Привремено становање деце и омладине без родитељског старања-становање уз подршку је посебан облик социјалне заштите који обезбеђује Град Нови Сад. До 2008. године услуга је реализована као пројекат - „Корак- кућа на пола пута“, да би од тада постао редовна делатност Центра. Ова услуга представља подршку деци без родитељског старања која напуштају хранитељску породицу, установу социјалне заштите, установу за васпитање деце и омладине, установу за извршење кривичних санкција. Финансирање овог облика заштите обезбеђује буџет Града Новог Сада.

Услуга привременог становања деце и омладине без родитељског старања-становање уз подршку пружа се у две стамбене јединице са капацитетом од 7 корисника. Корисници могу користити услугу најдуже две године. Намењена је корисницима узраста између 15 и 26 година.

Услугу становања уз подршку у 2019. години користило је 5 корисника. У 2019. години један корисник је напустио услугу.

Услуга Становање уз подршку обухвата следеће активности:

- 1) подршку успостављању и одржавању позитивних односа са лицима у окружењу;
- 2) овладавање практичним вештинама, које се користе у свакодневном животу, посебно оним вештинама које се односе на припрему исхране, одржавање личне хигијене и хигијене становања, вођења домаћинства, познавања и коришћења ресурса заједнице;
- 3) подршку у развоју самосталности у доношењу одлука и преузимања одговорности;
- 4) помоћ приликом одржавања станова и старања о личним стварима;
- 5) организовање слободног времена у складу са потребама и интересовањима корисника;
- 6) развој вештина за препознавање и решавање проблема;
- 7) развој социјалних и комуникационих вештина;
- 8) развој вештина за самозаштиту.

За пружање услуге привременог становања ангажован је педагог-саветник за осамостаљивање.

Запослени у услузи показују интересовање за унапређење својих стручних компетенција кроз акредитоване семинаре који би помогли унапређењу квалитета услуге. У току 2019. године присуствовали су следећим едукацијама:

-. „Обука у циљу подизања капацитета запослених у институцијама система ради примене уредбе о безбедности и заштити деце при коришћењу информационо-комуникационих технологија“. Министарство трговине, телекомуникација и туризма

.-Међународна конференција „Поремећаји у понашању-искуствене перспективе“.
Витезови осмеха

.-„Новосадска мрежа за децу-стратешко планирање“, НС Меде ЦПЗВ

-„Еду игре у разноликим заједницама“ састанак партнера (БИНС), Еколошки центар Радуловачки Сремски Карловци.

- „Локални одговори на рано препознавање жртава трговине људима“, Атина

- „Јавна расправа о предлогу стратегије за спречавање и заштиту деце од насиља за период од 2020-2023 са двогодишњим планом (2020 и 2021), Министарство за рад, запошљавање и борачка и социјална питања.

Свратиште за децу и младе

У току 2019. године, у Центру за социјални рад Града Новог Сада, у складу са Програмом унапређења социјалне заштите Града Новог Сада, реализована је услуга Свратишта за децу и младе.

Активности у оквиру услуге свратишта обухватају: обезбеђивање obroка за кориснике; обезбеђивање услова за одржавање личне хигијене; набавку одеће и обуће и обезбеђивање услова за њихово одржавање; обезбеђивање боравка (едукације, креативне и слободне активности); посредовање у обезбеђивању доступности услуга у заједници (здравствених, образовних, социјалних, правних и др.); едукацију и подршку корисника у стицању основних животних вештина; пружање психо-социјалне подршке; подршка у активном укључивању детета у школски систем; пружање основне медицинске помоћи и саветовања.

Корисници Свратишта су она деца и млади (од 5 до 19 година) који се налазе у следећим ситуацијама:

- 1) Спавају на улици - самостално, у друштву родитеља, одраслих сродника или вршњака;
- 2) Храну проналазе у кантама - самостално или у друштву родитеља;
- 3) Сакупљају секундарне сировине – самостално, у пратњи родитеља или одраслих сродника;
- 4) Просе – самостално или у пратњи родитеља директно моле пролазнике за новац или храну, певају по кафићима у замену за новац, проналазе празна места на паркингу, жонглирају и сл.
- 5) Продају робу на пијаци/улици - самостално, у пратњи родитеља или одраслих сродника;
- 6) Продају сексуалне услуге;
- 7) Припадају екстремно сиромашним породицама чији чланови раде на улици и где постоји ризик за здрав раст и развој детета због конзумирања хране коју родитељи проналазе у кантама, због неадекватних услова за одржавање личне хигијене и због социјалне искључености породице.

Од 1. септембра 2017. године, у просторијама Свратишта, реализује се програм Функционалног основног образовања одраслих. Овај програм реализује наставно особље ШОСО „Милан Петровић“ у просторијама Свратишта за децу и младе.

Програм је намењен деци који су старији од 15 година, а нису завршили основну школу.

У току 2019. године, услугу Сврестишта користило је 368 деце. Реализовано је 10.640 посета корисника, што је просечно 29 посета по дану.

Радно време пружања услуге је од 8.00 до 20.30 часова радним данима, а викендом од 10.00 до 17.00 часова; 364 дана годишње. Рад је организован у две смене. За организацију и реализацију стручног рада и осталих послова неопходних за остваривање услуге ангажовани су: руководилац, стручни радници, васпитачи и домаћице.

5.3. СЛУЖБА ЗА ЗАШТИТУ ОДРАСЛИХ И СТАРИХ

Служба за заштиту одраслих и старих лица бави се социјалном и породично-правном заштитом одраслих и старих лица.

Радам Службе за одрасла и стара лица обухваћене су следеће групе корисника: одрасла лица жртве трговине људима, одрасли и стари са сметњама у развоју и инвалидитетом, одрасли са проблемима у понашању, одрасли и стари са поремећеним породичним односима, одрасла и стара лица са потребама за домским смештајем и другим услугама локалне заједнице и остала одрасла и стара лица.

Овим категоријама корисника пружају се следеће услуге социјалне и породично-правне заштите: старатељство; привремено старатељство, смештај у установу социјалне заштите, смештај у другу породицу, достављање стручних извештаја казнено-поправним домовима, давање предлога и мишљења другим институцијама, пружање помоћи грађанима у остваривању одређених права, посредовање код других институција, помоћ у кући, смештај у дневни боравак, смештај у прихватилиште/прихватну станицу, социјално становање у заштићеним условима, једнократна новчана помоћ, интервентна новчана помоћ, помоћ у натури, опрема код првог смештаја, финансирање трошкова сахране за лица без сродника, односно за лица која нису била у обавези издржавања и НН лица и сл.

У Служби за заштиту одраслих и старих, у 2019. години, су радили: руководилац, два супервизора и 13 водитеља случаја (седам социјалних радника и шест психолога).

У току 2019. године водитељи случаја су континуирано учествовали на едукацијама које помажу стручном усавршавању. Похађали су следеће едукације, конференције, семинаре, округле столове и слично:

- Најчешће грешке органа старатељства и предлози за поступање у поступку заштите од насиља у породици
- Унапређење рада за пружање услуга у области социјалне заштите

- Подизање нивоа свести о начинима пружања помоћи деци и превентивним мерама безбедности и заштиту деце при коришћењу информационо-комуникационих технологија
- Персонална асистенција у систему социјалне заштите
- Ујединимо снаге да бисмо створили алтернативу институцијама
- Перцепција конфликта и понашање у конфликтним ситуацијама
- Град пријатељ старих- конференција
- Вештине руководиоца у процени потенцијала запослених у социјалној заштити
- Треће доба без проба
- Треће животно доба- тешкоће или мане
- За зеру више – деменција
- Међународни симпозијум болести зависности
- Ризици, одговорности и правна заштита стручних радника у социјалној заштити.

8. Кретање укупног броја одраслих и старијих корисника социјалне и породично-правне заштите

Одрасла и стара лица	2018.	%	2019.	%	Индекс
Одрасли и стари са сметњама у развоју и инавалитетом	2.974	48,87	3.087	50,29	104
Одрасли са проблемима у понашању	376	6,18	433	7,05	115
Поремећени породични односи	437	7,18	328	5,34	75
Потребе за домским смештајем и другим услугама локалне заједнице	2.210	36,31	2.181	35,53	99
Остала одрасла и стара лица	89	1,46	109	1,77	122
УКУПНО	6.086	100	6.138	100	101

Кретање укупног броја корисника – Број корисника у Служби за заштиту одраслих и старих лица је у 2019. години је на готово истом нивоу као и претходне године.

Процентуална структура корисника - Структура подгрупа одраслих и старијих лица корисника социјалне и породично-правне заштите: 50,29%- одрасла и стара лица са сметњама у развоју и инавалитетом; 7,05% - одрасла лица са проблемима у понашању, 5,34%- лица са поремећеним породичним односима, 35,53% - одрасла и стара лица са потребама за домским смештајем и другим услугама локалне заједнице и 1,77% -остала одрасла и стара лица. Процентуална структура подгрупа одраслих и старијих лица је слична као и претходне године.

Анализа корисника према категоријама

Одрасли и стари са сметњама у развоју и инвалидитетом

У овој категорији, у току 2019. године, је евидентирано 3.087 лица, што је 4% више него претходне године. Структура корисника је одређена према следећим врстама проблема: телесни инвалидитет – 1.165 (37,74%), интелектуални инвалидитет – 490(15,87%), ментални инвалидитет – 1.219 (39,49%), сензорни инвалидитет – 105(3,4%), перзавивни развојни поремећај – 2(0,08%), и вишеструка ометеност – 107(3,47%).

Одрасли и старији са проблемима у понашању

У току 2019. године, у категорији одраслих и старих лица са проблемима у понашању евиденирано је 433 корисника, што је 15% више у односу на претходну годину. Структура корисника је одређена према следећим врстама проблема: сукоб са заједницом – 8 (1,85%), угрожавање сопствене безбедности – 35 (8,08%), угрожавање безбедности других лица – 5 (1,15%), злоупотреба алкохола – 117 (27,02%), злоупотреба дрога и других опојних средстава – 25 (5,77%) и сукоб са законом – 237 (54,73%) и скитња – 3 (0,69%), остали корисници – 3(0,69%).

Поремећени породични односи

У категорији одраслих и старих лица из породица са поремећеним породичним односима, у току 2019. године, је дошло до смањења броја. Евидентирано је 328 корисника, што је 25% мање него претходне године. Ова категорија се односи на одрасла и стара лица која имају проблеме везано за: партнерски конфликт -202 (61,58%) и остале конфликти у породици – 126 (38,42%). Проблеми поремећених породичних односа у породицама са малолетном децом су приказани кроз рад Службе за заштиту деце и младих.

Одрасли и стари са потребама за домским смештајем и другим услугама локалне заједнице

У категорији одраслих и старих лица са потребама за домским смештајем и другим услугама локалне заједнице, у току 2019. године, евидентирано је 2.181 лице, што је за 1% мање претходне године. Структура корисника у овој категорији је одређена према следећим поткатегијама: самозанемаривање – 2(0,09%) старачко домаћинство – 89(4,08%), самачко домаћинство – 133(6,1%), ограничене способности и изражене тешкоће за самосталан живот – 1.957 (89,73%)

Остала одрасла и стара лица

У категорији осталих одраслих и старих лица, у току 2019. године, евидентирано је 109 лица, што је за 22% више него претходне године. Структуру према поткатегоријама чине: жртве трговине људима – 5(4,59%) бескућници – 47(43,12%), избеглице – 12 (11,01%), интерно расељена лица – 3 (2,75%), и одрасли и стари са осталим врстама социјалне искључености – 42(38,53%).

Реализација права, мера и услуга социјалне и породично-правне заштите и стручних поступака

9. Кретање услуга социјалне и породично-правне заштите

Услуге социјалне и породично-правне заштите	2018.	2019.	%
Старатељство	443	467	3,68
Непосредно старатељство	128	147	1,16
Привремено старатељство	375	343	2,7
Покретање поступка за лишавање пословне способности	54	52	0,41
Једнократна новчана помоћ	354	177	1,39
Помоћ у натури	6	0	-
Почетна процена	1.698	1.872	14,75
Поновни преглед	648	782	6,16
Усмерена процена	12	2	0,02
План услуга	561	466	3,67
Евалуација плана услуга	69	59	0,46
Неодложне интервенције	6	71	0,56
Процена подобности старатеља	117	128	1,01
Упућивање на специјалистичку процену	5	5	0,04
Заступање	37	121	0,95
Праћење (мониторинг)	593	549	4,33
Други стручни поступци	4.197	4.528	35,69
Дневни боравак	166	192	1,51
Помоћ у кући	321	309	2,43
Сахране	46	53	0,42
Интервенције и посредовање код других институција	8	6	0,05
Индивидуално саветовање	246	267	2,1
Саветодавно усмеравање породице	45	37	0,29
Смештај у другу породицу	2	2	0,02
Смештај у установу социјалне заштите	1.348	1.325	10,44
Смештај у прихватилице/прихватну станицу	93	104	0,82
Социјално становање у заштићеним условима	26	26	0,2
Становање у малој кућној заједници		8	0,06

Друга врста смештаја	2	3	0,02
Налаз и мишљење суду у поступку за лишење пословне способности	8	6	0,05
Налаз и мишљење суду у поступку заштите права корисника	5	1	0,01
Налаз и мишљење здравственој установи	7	3	0,02
Налаз и мишљење установи социјалне заштите	374	235	1,85
Налаз и мишљење локалној самоуправи	9	14	0,11
Налаз и мишљење другим институцијама	63	134	1,06
Сагласност за управљање имовином	17	31	0,24
Сагласност за располагање имовином (наследничке изјаве, отуђење имовине...)	144	162	1,28
УКУПНО	12.233	12.687	100

У току 2019. године, у Служби за заштиту деце и младих, реализовано је 12.687 права, мера, услуга и стручних поступака, што је за 4% више него претходне године.

Реализација услуга социјалне заштите према категоријама корисника

Одрасли и стари са сметњама у развоју и инавалитетом

Категорији одраслих и старих лица са сметњама у развоју и инавалитетом, у току 2019. године, пружено је 6.719 права, мера и услуга социјалне и породично-правне заштите и то: додатак за помоћ и негу другог лица- 693 (10,31%), увећани додатак за помоћ и негу другог лица- 991 (14,75%), старатељство – 424 (6,31%), непосредно старатељство – 136(2,02%), привремено старатељство – 207 (3,08%), смештај у установу социјалне заштите – 494 (7,35%), дневни боравак – 176 (2,62%), помоћ у кући – 64 (0,95%), смештај у прихватилице/прихватну станицу – 25 (0,37%), смештај у другу породицу – 2 (0,03%), налаз и мишљење установи социјалне заштите – 96 (1,43%), процена подобности старатеља –83 (1,23%) и друге услуге и стручни поступци: почетна процена- 396 (5,89%), праћење-мониторинг – 117 (1,74%), план услуга – 46 (0,68%) поновни преглед- 417 (6,21%), други стручни поступци -1.162 (17,29%) и слично.

Одрасли са проблемима у понашању

У току 2019. године, овој категорији корисника пружено је 741 право, мера и услуга социјалне и породично-правне заштите и то: једнократна новчана помоћ – 49(7,43%), индивидуално саветовање – 7 (1,52%), налаз и мишљење установи социјалне заштите – 9(1,14%); налаз и мишљење другим институцијама – 79(9,33%), старатељство – 23(4,38%), привремено старатељство- 13(1,14%), непосредно старатељство -7 (0,76%) смештај у установу социјалне заштите –

7(1,71%), смештај у прихватилиште/прихватну станицу -15 (2,48%), налаз и мишљење полицији – 11(0,38%), заступање -9(0,38%) и друге услуге и стручни поступци: почетна процена-17526,09%), праћење-мониторинг- 15(1,71%), поновни преглед-53(10,09%), други стручни поступци -182(30,48%) и сл.

Одрасли и стари из породица са поремећеним породичним односима

У току 2019. године, категорији одраслих лица са поремећеним породичним односима пружено је 524 права мера и услуга социјалне и породично-правне заштите и то: старатељство – 4(0,76%), привремено старатељство – 4(0,76%), једнократна новчана помоћ – 18(3,43%), смештај у установу социјалне заштите – 5(0,95%), смештај у прихватилишт/прихватну станицу – 3(0,57%), налаз и мишљење другим институцијама – 16(3,05%), интервенције и посредовање код других институција -2(0,38%), индивидуално саветовање –67(12,78%), саветодавно усмеравање породице- 14 (2,67%), налаз и мишљење установи социјалне заштите – 11 (2,1%), налаз и мишљење полицији – 18 (3,43%) и друге услуге и стручни поступци: почетна процена- 83(15,84%), праћење-мониторинг-17(3,24%), поновни преглед-21(4,01%), усмерена процена – 1 (0,19%), план услуга – 10 (1,9%), евакуација плана услуга – 4 (0,76%), заступање – 4 (0,76%), други стручни поступци -124(23,66%) и сл.

Одрасли и стари са потребама за домским смештајем и другим услугама локалне заједнице

Категорији одраслих и старих лица са потребама за домским смештајем и другим услугама локалне заједнице, у току 2019. године, пружео је 7.079 права, мера и услуга социјалне и породично-правне заштите и то: старатељство – 30(0,42%), непосредно старатељство – 7(0,1%), привремено старатељство – 151(2,13%), смештај у установу социјалне заштите – 853(12,05%), помоћ у кући – 260(3,67%), процена подобности старатеља – 44(0,62%), смештај у прихватилиште/прихватну станицу – 53(0,75%), дневни боравак – 18(0,25%), налаз и мишљење установи социјалне заштите – 284(4,01%), налаз и мишљење другим институцијама – 72(1,02%), налаз и мишљење полицији – 102 (1,44%), налаз и мишљење локалној самоуправи -6(0,08%) и друге услуге и стручни поступци: почетна процена-665(9,39%), праћење-мониторинг-63(0,89%), план услуга-1738(2,44%), евакуација плана услуга -7 (0,1%) поновни преглед- 278(3,93%), други стручни поступци- 1.801 (25,44%) и слично.

Остала одрасла и стара лица

Категорији осталих одраслих и старих лица, у току 2019. године, пружено је 241 право, мера и услуга социјалне и породично-правне заштите и то: смештај у установу социјалне заштите – 12(4,98%), смештај у прихватилише/прихватну станицу – 25(10,37%), старатељство – 2(0,83%), привремено старатељство – 3(1,24%), налаз и мишљење установи социјалне заштите – 2(0,83%), налаз и мишљење другим институцијама – 8(3,32%), налаз и мишљење полицији – 3 (1,24%) и друге услуге и стручни поступци: почетна процена- 34(14,11%), праћење-мониторинг-3(1,24%), поновни преглед-13(5,39%), други стручни поступци- 54(22,41%) и слично.

Напомена о практичном раду службе:

У току 2019. године, од надлежног министарства ЦСР Нови Сад, односно Служба за заштиту одраслих и старих лица је добила следећа упутства и инструкције за поступање:

- Обавештење о поступању ЦСР и Установа социјалне заштите везано за плаћање домског смештаја, а због промена насталих уласком установа у систем извршења буџета.
- Поступање ЦСР у случају смештаја у психијатријску установу лица са менталним сметњама без пристанка.
- Обавештење о поступању ЦСР у ситуацијама пријаве лица без пребивалишта на адресу Центра за социјални рад.
- Процедура за упућивање подносиоца захтева на смештај у приватни дом за одрасла и старија лица.

У току 2019. године, почела је да се реализује услуга становања у малим кућним заједницама која је, у складу са Одлуком о социјалној заштити, намењена младима са сметњама у развоју и одраслим и старијим лицима са тешкоћама.

Крајем 2019. године, донет је Правилник о ближим условима и поступку за остваривање права на накнаду трошкова за услугу персоналне асистенције. Захтеви се подносе ЦСР који решењем одлучује о признавању права на накнаду трошкова за услугу персоналне асистенције.

Тенденција континуираног и благог пораста броја корисника, у Служби за заштиту одраслих и старих лица, је присутна дужи низ година. На то утичу следеће друштвене околности: пораст удела старог становништва, одсуство породичне бриге и старања, пораст броја оболелих од деменције и других менталних сметњи као и други проблеми у породици који захтевају укључивање Центра за социјални рад.

Социјално становање у заштићеним условима

На основу Одлуке о социјалној заштити Града Новог Сада, услуга социјалног становања у заштићеним условима обезбеђује се старим лицима која су у стању да се сама старају о себи, самохраним родитељима са децом и другим социјално угроженим лицима, смештеним у објектима за колективно становање којима располаже Град Нови Сад.

Услуга се реализује у 2 стамбене зграде, са 13 стамбених јединица, на адреси Клисански пут 3 и 5. У току 2019. године услугу је користило 26 лица.

Преноћиште за бескућнике

У складу са Програмом унапређења социјалне заштите Града Новог Сада, и у 2019. години, Центар за социјални рад је пружао услугу преноћишта за бескућнике и бескућнице. Услуга је реализована у временском периоду од јануара до априла 2019. године и новембар и децембар 2019. године на две одвојене локације за мушкарце и жене.

Услуга преноћишта за бескућнике/бескућнице намењена је: пунолетним лицима у стању социјалне потребе (стамбено необезбеђени); лицима која су била на смештају у установама социјалне заштите, али су због тешкоћа у адаптацији напустила исте и лицима која су у стању социјалне потребе, а нису становници Града Новог Сада. У Преноћишту се не збрињавају лица којима је потребна здравствена нега, сваки корисник треба бити способан да брине о себи, личној и заједничкој хигијени.

Капацитет у објектима за мушкарце је 28 места (локација: Змај Огњена Вука 13), а за жене 7 места (локација Темеринска 6). У овом простору корисници се збрињавају током ноћи, у периоду од 19:00 до 7:00. Осим „крова над главом“ обезбеђује им се и вечера и топли напитака. Збрињавање ове групе корисника врши се у сарадњи са Прихватном станицом Геронтолошког центра „Нови Сад“, где та лица бораве током дана.

У наведеном периоду збринута су 53 лица, од тога 42 мушкараца и 11 жена. Остварено је укупно 2.640 ноћења и сходно томе подељено толико вечера.

5.4. ДНЕВНИ БОРАВАК ДЕЦЕ И МЛАДИХ ИЗ ПОРОДИЦА У РИЗИКУ

Рад Дневног боравка за децу и младе из породица у ризику, реализује се у оквиру Центра за социјални рад Града Новог Сада. Служба реализује своју делатност од 2003. године. Одлуком о изменама и допунама Одлуке о остваривању права у области социјалне заштите ("Сл.Лист Града Новог Сада", 11/03.) проширује се делатност Центра у домену "остала социјална заштита у установама са смештајем". У редовну делатност Центра улази Дневни боравак за децу и младе из породица у ризику. Рад Дневног боравка у целости финансира Град Нови Сад.

Дневни боравак за децу и младе из породица у ризику обезбеђује деци следеће услуге: индивидуални саветодавни рад; психолошке радионице; едукативне радионице; радно-окупационе активности; припрема корисника за коришћењем ресурса у локалној заједници; спортско-рекреативне активности у Боравку и у локалној заједници; организовање подршке у учењу; саветодавни разговори у циљу мотивације наставка образовног процеса; групни и индивидуални саветодавни рад са родитељима; здравствена заштита корисника; обезбеђивање месечне маркице за превоз и сл.

Циљеви и задаци у раду са корисницима услуге Дневног боравка су:

- Стицање и развијање социјалних вештина за самосталан живот корисника у природном окружењу;
- Реорганизовање укупног функционисања и понашања малолетника у правцу мање ризичног понашања по себи и друге;
- Корекција поремећаја понашања и успешније функционисање у школској средини и заједници;
- Развијање просоцијалног реаговања;
- Развој самопоштовања;
- Подизање степена прихватања одговорности;
- Конструктивно решавање проблема;
- Подстицање самосталности;
- Развој адекватне социјалне мреже;
- Подизање капацитета за квалитетнијим коришћењем слободног времена;
- Развој мотивације за образовањем;
- Повећање самосталности за учењем и развој вештина ефикасног учења.

Програмске активности

Услуга Дневног боравка остварује се кроз програмске активности којима се, у складу са проценом потреба корисника, обезбеђује пружање помоћи и подршке деци у процесу одрастања, усвајања позитивних образаца понашања, образовања, развоја социјалних вештина, развоја здравих стилова живота и интеграцији у ширу друштвену заједницу. Услуга је намењена оптималном развоју потенцијала деце из породица у ризику.

Активности у Дневном боравку унапређују квалитет живота корисника у властитој социјалној средини кроз одржање и развијање социјалних, психолошких и физичких функција и вештина, како би се у што већој мери оспособили за самосталан живот.

Активности услуге Дневног боравка реализују се у складу са сврхом услуге, карактеристикама корисничке групе, капацитетима корисника, индивидуалним планом и, у складу са проценом потреба корисника, обухватају следеће активности:

1. подршку у изградњи и одржавању позитивних односа са одраслима и децом;
2. подршку у учењу, одржавању и развијању контаката са надлежним органима јединице локалне заједнице;

3. организовање радно-окупационих, односно едукативних активности које подстичу развој нових знања и вештина;
4. развијање метода рада које охрабрују учествовање корисника у активностима у заједници;
5. организовање слободног времена у складу са потребама и интересовањем корисника;
6. организовање пригодних културно-забавних садржаја у оквиру Дневног боравка, односно омогућавање корисницима да присуствују активностима у заједници;
7. развој вештина за препознавање и решавање проблема;
8. развој комуникационих вештина;
9. развој вештина за самозаштиту;
10. развој вештина и знања потребних за живот у заједници;
11. рехабилитационе и терапијске активности.

Рад Дневног боравка је организован у посебном објекту, у оквиру кога постоје две специјално адаптиране и прилагођене, одвојене просторије за боравак деце, површине 57 м² и 16 м².

У Дневном боравку се пружа услуга за 35 корисника, максимално од 17 до 18 у смени, у периоду од 07 до 19h током дана, 5 дана у недељи у сменама од 07-13 и 12-19h.

Корисници услуге Дневног боравка су и младе особе којима је од стране суда изречена васпитна мера – Појачан надзор уз дневни боравак у одговарјућој установи за васпитавање и образовање малолетника.

Запослени

У Дневном боравку за децу и младе из породица у ризику, у 2019. години, радили су стручни радници следећих профила: дефектолог, психолог, социјални радник и педагог.

У току 2019. године запослени у Дневном боравку за децу и младе из породица у ризику присуствовали су следећим едукацијама, семинарима, округлим столовима и слично:

- „Обука у циљу подизања капацитета запослених у институцијама система ради примене уредбе о безбедности и заштити деце при коришћењу информационо-комуникационих технологија“, Министарство трговине, телекомуникација и туризма.

- Међународна конференција „Поремећаји у понашању-искуствене перспективе“, Витезови осмеха.

- „Новосадска мрежа за децу-стратешко планирање“, НС Меде, ЦПЗВ

- „Еду игре у разноликим заједницама“ састанак партнера (БИНС), Еколошки центар Радуловачки Сремски Карловци.

.-,„Локални одговори на рано препознавање жртава трговине људима“, Атина
-,„Јавна расправа о предлогу стратегије за спречавање и заштиту деце од насиља за период од 2020-2023 са двогодишњим планом (2020. и 2021.)“ Министарство за рад, запошљавање и борачка и социјална питања.

У Табели бр. 10 може се видети кретање броја корисника Дневног боравка за децу и младе из породица у ризику у периоду од 2015. до 2019. године.

10. Кретање броја корисника Дневног боравка од 2015.-2019. године

Године	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Број корисника	60	50	44	51	47
Ланчани индекс	71	83	88	116	92

Током 2019. године, право на коришћење услуга Дневног боравка за децу и младе из породица у ризику, остварило је 47 корисника, од чега је 24 новоуписане деце (од тога је 10 дечака и 14 девојчица) и 5 нових корисника са изреченом васпитном мером.

Децу су, у Дневни боравак, упућивале школе, стручни тимови Центра или су долазили на иницијативу родитеља. Са децом се радило групно и индивидуално, на шта је нарочито стављен акценат, пре свега због хетерогеног састава групе (пол, узраст, економски статус, манифестовани проблеми код детета). За свако дете које је укључено у Дневни боравак контактирана је школа и размењивала су се искуства о раду са децом.

Напомене о практичном раду службе

Служба Дневног боравка деце и младих из породица у ризику од свог оснивања уско сарађује са свим релевантним институцијама, службама и секторима који су од утицаја и значаја за квалитет услуге. Пошто је служба Дневног боравка у оквиру Центра за социјални рад, сарадња са водитељима случаја корисника боравка је константна и свакодневна.

Сарадња са школама, основним и средњим, које похађају корисници Дневног боравка је континуирана и неопходна. Педагошко-психолошке службе школа као и професори разредне и предметне наставе, партнери су на истом задатку, васпитно-образовном унапређењу и напредовању корисника.

Са службом дома здравља сарадња се успоставља по потреби, углавном саветодавно и услужно. Проценом индивидуалних потреба сваког корисника,

упућују се на третмане у развојно саветовалиште, код логопеда и на друге потребне третмане.

Центар за социјални рад града Новог Сада, служба Дневног боравка, има потписане протоколе о сарадњи са: Културним центром Новог Сада, Медицинским факултетом у Новом Саду, Високом школом за здравство и социјални рад св. Елизабете из Братиславе, Словачка, истурено одељење „Мартин Лутхер“ у Бачком Петровцу, Удружењем грађана „Путоказ“, Друштвом „Распустилиште“, удружењем за интегративну дечију психотерапију, удружење грађана „Без проблема“, Удружење „SEE ICT“ са спровођењем програма Стартит центра „Learning for the 21st Century“, Боксерским клубом „Војводина“ за организовање тренинга за 10-оро деце.

Поред услуга дневног збрињавања, практиковане су и ванинституционалне активности. Основни циљ ових активности је васпитно-психолошки утицај на развој детета путем широког спектра културних, спортских и психо-социјалних навика и садржаја.

Остварен је наставак успешне сарадње са Културним центром Новог Сада на реализацији музичког програма „Ел система“. Током 2019. године деца су наступала на Новосадском „Jazz festivalu“.

У оквиру „Ел система“ програма деца су наступала на обележавању 15 година рада Прихватилишта за децу „Сигурна дечија кућа“.

Сарадња са „Културним центром“ Новог Сада одвијала се и кроз ликовне радионице које су се одржавале два пута месечно у дворцу „Еђшег“ у Новом Саду. Биоскоп „Арена“ је корисницима омогућила да бесплатно гледају филмске пројекције.

Током летњег распуста, десеторо деце боравило је у одмаралишту Црвеног крста Србије „Криста Ђорђевић“ у Баошићима у Црној Гори.

Такође, у јулу месецу у оквиру сарадње са удружењем „Мала срећна колонија“, деца су боравила у кампу у природи на Дунаву на „Официрцу“.

5.5. САВЕТОВАЛИШТЕ ЗА БРАК И ПОРОДИЦУ

Саветовалиште за брак и породицу се бави саветодавно-терапијским радом, израдом програма превенције, информативно-едукативним и истраживачким радом. Пружа психотерапијске, саветодавне и консултативне услуге и ради са корисницима услуга на основу добровољности и личне спремности да раде на решавању проблема, по принципу дискреције.

Саветовалиште функционише као вид организоване професионалне подршке и помоћи грађанима у домену брачног и породичног живота. Циљ и мисија Саветовалишта је унапређење квалитета живота појединаца, партнера и породица.

У Саветовалишту за брак и породицу, у току 2019. године, радило је пет стручних радника (четири психолога и један педагога).

У току 2019. године непосредним саветодавно-терапијским радом са клијентима обухваћено је 831 случај, односно 1.028 особа и реализовано 2.146 сеанси.

11. Кретање броја „случајева“ (комплетне породице, парови или појединци)

Године	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Број „случајева“	814	748	826	749	831
Ланчани индекс	108	92	110	91	111

У Табели бр. 11 може се видети да, у посматраном периоду, број породица, парова или појединаца, који су се обратили Саветовалишту за брак и породицу варира. У току 2019. године, евидентирано је за 11% више случајева у односу на претходну годину.

Укупан број сеанси у Саветовалишту за брак и породицу у 2019. години је 2.146 сеанси које су реализоване кроз саветодавно – терапијски рад са клијентима.

Анализом проблема због којих су клијенти долазили у Саветовалиште, током 2019. године, уочава се наставак тренда пораста броја клијената са комплексном предразводном и постразводном проблематиком, насиљем у породици у свим релацијама (партнерска, родитељска, породична), комплексном адолесцентском проблематиком, проблемима у родитељству-родитељска немоћ, породице са мулти - проблемима и сложеном проблематиком (сиромаштво, незапосленост, конфликти, ризик од суицида и хомицида и др.), губици члана породице, емотивне декомпензације због прекида партнерског односа, као и пораст клијената са клиничком симптоматологијом, доминантно из анксиозног и депресивног спектра, који захтевају дуготрајан психотерапијски рад, али и потребу за преиспитивањем и изналагањем оптималнијег начина рада са овом врстом проблема у Саветовалишту.

Родна структура клијената указује да услуге саветовалишта тражи и користи 707(69%) жена и 321(31%) мушкарац. Наведене разлике могу указивати на начин на који мушкарци и жене перципирају постојање и значај проблема, спремност да се укључе у његово решавање кроз ову врсту услуге.

Током 2019. године у саветовалишту је рађено са 132 деце и младих, што представља 13% од укупног броја клијената саветовалишта. То представља значајан број, и говори о потреби и значају развијања програма рада премерених и адекватних за ову циљну групу.

У 2019. години број упућених случајева из Центра за социјални рад је 177, што представља 21,29% од укупног броја клијената Саветовалишта, и потврђује потребу корисника за саветодавно-терапијским услугама.

Од укупно 2.124 саветодавно–терапијске сеансе, током 2019. године, 812 сеанси су реализоване са клијентима које су долазили због партнерских проблема, 650 сеанси са клијентима који су долазили због индивидуалних проблема, 315 сеанси са клијентима који су долазили због родитељских, и 347 сеанси са клијентима који су долазили због породичних проблема.

12. Структура „случајева“ према примарном проблему

Примарни проблем	2018.	2019.	%
проблеми у партнерском односу	222	270	32,49
проблеми у поступку развода	19	64	7,7
проблеми деце у нефункционалним породицама	41	68	8,18
насиље у породици	130	112	13,48
Остало	337	317	38,15
УКУПНО	749	831	100

Најчешћи проблеми са којима су се клијенти обраћали за помоћ су: проблеми у партнерском односу-32,49%, партнерско насиље и насиље у породици -13,48 %, проблеми у поступку развода-7,7% и проблеми деце у нефункционалним породицама-8,18% (пораст комплексне предразводне и постразводне проблематике, са структурираним и интензивним конфликтима између родитеља), тешкоће родитеља у успостављању и одржавању родитељског ауторитета (део ове проблематике укључили смо у рубрику - остало), појединци у стању емоционалне кризе и животног застоја са доминантним симптомима депресивности, анксиозности, безнадежности и суицидалности. Део ове проблематике укључен је у рубрику – остало, која обухвата укупно 38,15% проблематике клијената.

Активности и пројекти:

Едукације, стручни скупови, округли столови, састанци и друге активности у којима су током 2019. године учествовали стручни радници Саветовалишта:

- Едукација: „Колаборативна терапија из угла системског породичног психотерапеута у контексту рада у породичном саветовалишту у ЦСР“;
- Округлом сто “Приказ и примена постмодернистичких терапијских приступа у оквиру системске породичне терапије“
- Састанак Мреже за заштиту жена и деце од насиља у породици „ЗОРА“;
- Састанак у тужилаштву са представницима ОЈТ, ВЈТ, судијом и УНДП-а око перспектива реализације третмана кроз условне осуде уз заштитини надзор које изриче суд, као и кроз споразум о признању кривице (тужилаштво);
- Трибина: „Представљање нацрта закона о психотерапијској делатности“ у организацији Коморе социјалне заштите
- Учешће у раду Фокус групе NSHC-а - Доступност социјалних услуга младима у Новом Саду у ЦСР Нови Сад

- Стручни скуп „Људи говоре“ у Београду;
- Скупштина „ОПНЕ“ у Крагујевцу;
- Скуп „Јавна расправа о Нацрту закона о правима детета и заштитнику права детета“ у Новом Саду
- Семинар: „Време је да причамо о етици у терапијском раду“ у организацији Коморе социјалне заштите у Београду
- Састанак са UNDP-ом у вези са радом са починиоцима насиља у партнерском односу у организацији OPENS-а у Новом Саду;
- Стручна конференција „Безбедност и одговорност“ у организацији Фондације Тијана Јурић у Суботици;
- Састанак са судијама породичног суда у ЦСР, Нови Сад
- Учешће на XXXV Седници савета за здравство, социјалну заштиту и друштвену бригу о деци и младима Скупштине Града Новог Сада
- учешће на скупу стручне размене на тему: „Алтернативна брига и права деце у Србији“, СОС Дечија село Србије у Врднику
- Конгрес психотерапеута Србије у Београду
- Стручни скуп „Обележавање 30 година конвенције о правима деце“
- Учешће у представљању резултата пилотирања рада са починиоцима насиља у партнерском односу представницима Града Новог Сада и других релевантних установа
- Састанак у СОС центру о евалуацији програма третмана починилаца са представницима УНДП- и шведске организације која се бави мониторингом и евалуацијом реализованих активности;
- Конференција: „Да ли су услуге и институције заштите од насиља у породици доступне женама са инвалидитетом“ у Скупштини Града,
- Завршна конференција: „Алтернативна брига и права деце у Србији“
- Јавна расправа о предлогу стратегије за спречавање и заштиту деце од насиља за период од 2020-2023, са двогодишњим акционим планом
- Конференција „Јаки млади-нове перспективе“ у Београду, Фондација СОС Дечије село
- Скуп УСОП-а у Београду, прослава 10 рођендана кровног удружења, ПЛХИВ савез Србије;
- Едукација „Утицај емоција на понашање детета“ у организацији Покрајинског завода за социјалну заштиту у Новом Саду;
- Едукација „Приступачност услуга социјалне заштите“

5.6. СЛУЖБА ЗА ФИНАНСИЈСКО-РАЧУНОВОДСТВЕНЕ И АНАЛИТИЧКО-ПЛАНСКЕ ПОСЛОВЕ

Делатност Службе за финансијско-рачуноводствене и аналитичко-планске послове се односи на следеће активности:

1. припрема годишњих оперативних планова рада Центра, укључујући и програмско буџетирање;

2. идентификовање потреба група корисника у локалној заједници;
3. иницирање развоја недостајућих услуга;
4. развијање међусекторског партнерства, иницирањем и учествовањем у изради и усвајању протокола о сарадњи и формирањем међусекторских тимова;
5. предлагање и учествовање у изради стратешких и акционих планова развоја система социјалне заштите на локалном нивоу;
6. покретање иницијатива и учествовање у формирању тела или одбора за планирање и развој социјалне заштите и социјалне политике на локалном нивоу;
7. информисање локалне заједнице о идентификованим потребама корисника и капацитетима Центра да одговори на те потребе;
8. праћење квалитета пружених услуга Центра;
9. промовисање делатности Центра у локалној заједници;
10. друге активности везане за унапређење рада Центра и побољшање квалитета услуга које се обезбеђују.

У току 2019. године у домену аналитичко-планских послова урађени су:

1. Извештај о раду Центра за социјални рад Града Новог Сада за 2018. годину
2. Извештај о раду Центра за социјални рад Града Новог Сада за 2018. годину за Одељење у Беочину
3. Извештај о раду Центра за социјални рад Града Новог Сада за 2018. годину за Одељење у Сремским Карловцима
4. Програма рада Центра за социјални рад Града Новог Сада за 2019. годину
5. Програм рада Центра за социјални рад Града Новог Сада за 2019. годину Одељења у Беочину
6. Програм рада Центра за социјални рад Града Новог Сада за 2019. годину за Одељење у Сремским Карловцима
7. Припремна фаза за израду Извештаја о раду Центра за социјални рад Града Новог Сада за 2019. годину (припрема подразумева прикупљање и обраду оног материјал који се не односи на статистичке податке везане за кориснике и реализоване услуге које се обрађују након истека текуће године)
8. Припремна фаза за израду Извештаја о раду Центра за социјални рад Града Новог Сада за 2019. годину Одељења у Беочин (припрема подразумева прикупљање и обраду оног материјал који се не односи на статистичке податке везане за кориснике и реализоване услуге које се обрађују након истека текуће године)
9. Припремна фаза за израду Извештаја о раду Центра за социјални рад Града Новог Сада за 2019. годину Одељења у Сремским Карловцима (припрема подразумева прикупљање и обраду оног материјала који се не односи на статистичке податке везане за кориснике и реализоване услуге које се обрађују након истека текуће године)
10. Припремна фаза за израду Програма рада Центра за социјални рад Града Новог Сада за 2020. годину (припрема подразумева исте активности као и

- код Извештаја с тим да се планирање броја корисника и услуга врши тек након завршене ове фазе у Извештају)
11. Припремна фаза за израду Програма рада Центра за социјални рад Града Новог Сада за 2020. годину Одељења у Беочину (припрема подразумева исте активности као и код Извештаја с тим да се планирање броја корисника и услуга врши тек након завршене ове фазе у Извештају),
  12. Припремна фаза за израду Програма рада Центра за социјални рад Града Новог Сада за 2020. годину за Одељење у Сремским Карловцима (припрема подразумева исте активности као и код Извештаја с тим да се планирање броја корисника и услуга врши тек након завршене ове фазе у Извештају),
  13. Вођење евиденције о лицима над којима је извршено насиље у породици и о лицима против којих је одређена мера заштите од насиља у породици
  14. Вођење евиденције о заснованом хранитељству
  15. Вођење евиденције о лицима која су лишена пословне способности (Старатељска књига пунолетних штићеника)
  16. Достављени подаци: *Покрајинском обудсману* – подаци о насиљу у породици; *Покрајинском омбудсману* – подаци о поступању центра за социјални рад у случајевима злостављања и занемаривања деце; *Поверенику за информације од јавног значаја* – Извештај о примени Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја; *Институту за јавно здравље Војводине* - Извештај о активностима на превенцији и контроли ХИВ инфекција и подршке особама које живе са ХИВ-ом проведеним у 2018. години; *Републичком заводу за социјалну заштиту* – Годишњи извештај о раду за 2018. Годину; *Републичком заводу за социјалну заштиту* – Извештај о злоупотреби дечијег рада; *НВО МДРИ* – Подаци о лицима лишеним пословне способности у Новом Саду и Сремским Карловцима; *Комори социјалне заштите* – подаци о лицима лишеним пословне способности; *Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања* – Подаци о малолетним страним лицима без пратње и други подаци.

Из области рачуноводствено-финансијских послова урађени су следећи извештаји:

17. Извештај о извршењу Буџета – Образац 5 (доставља се тромесечно до 10-ог у месецу и годишње до 10 марта за претходну годину) – представља приказ извршења буџета, према изворима финансирања, доставља се Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања;
18. Годишњи финансијски извештај (доставља се крајем фебруара) Управном одбору и Градској управи за социјалну и дечију заштиту;
19. Завршни рачун – садржи 5 образаца и односи се на: годишњи извештај о приходима и расходима по изворима финансирања, извештај о стању имовине Центра на дан 31.12.2019. године, годишњи извештај о

- капиталним издацима по изворима финансирања, годишњи извештај о новчаним токовима и годишњи извештај о извршењу буџета по изворима финансирања. Доставља се Управи за трезор;
20. Извештај о попису – до краја јануара за претходну годину за Управни одбор;
  21. Образац СВИ 1 и СВИ 2 – Извештај о структури и вредности непокретне имовине у својини Републике Србије на дан 31.12. , годишње до 28.02.
  22. Образац ЗОС-ЈС–Збирни подаци о стању непокретности у јавној својини годишње до 28.02.
  23. Образац НЕП-ЈС подаци о непокретности у јавној својини и кориснику, односно носиоцу права коришћења, у року од 30 дана од набавке или инвестиционих радова и по Завршном рачуну 28.02.
  24. Пријава пореза на добит (28.06.) – Управа за трезор;
  25. Финансијски план (израђује се почев од септембра до децембра текуће, а као коначни усваја се до 31. јануара наредне године, односно године на коју се односи) – обухвата све области рада појединачно и пројекте у целини, а садржи: основне текуће издатке (зараде и материјални трошкови), додатна средства (за унапређење социјалне заштите) и захтев за основна средства и пројектне активности. Доставља се Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Граду и општинама;
  26. План набавки – израђује се у складу са израдом Финансијског плана, а усваја се према потребама набаве, тј.пре расписивања прве неопходне набавке. Објављује се на Порталу јавних набавки и интернет страници;
  27. Извештај о набавкама – квартално до 10-ог у месецу сваког тромесечја – Државној ревизорској институцији и Управи за јавне набавке;
  28. Извештај о финансијској унутрашњој контроли – ФУК образац подноси се до 31.03.2020.
  29. Регистар запослених – Месечни извештај о примањима запослених и ангажованих лица на основу уговора који су били на раду у претходном месецу – до 10-ог у месецу за претходни месец;
  30. Статистички образац – ИНВ и у мају, по захтеву Статистике;
  31. Извештај о инвестицијама Градоначелнику – годишњи, у марту-априлу;
  32. Енергетски биланс у апликацији ИСЕМ, Агенцији за енергетику, месечно по пристизању рачуна
  33. Електронске Пореске пријаве за зараде и друга примања – одмах по плаћању пореза и доприноса на сајт Пореске управе;
  34. МУН обрасци – о плаћеним доприносима на зараде и друга примања, у ПИО фонду, након плаћања.
  35. Извештај канцеларији за локални економски развој - КЛЕР, до краја фебруара годишњи извештај о реализованим пројектима за претходну годину и планираним пројектима за наредну годину.

5.7. ПРИХВАТИЛИШТЕ ЗА ДЕЦУ „СИГУРНА ДЕЧИЈА КУЋА“

Одлуком о изменама и допунама Одлуке о остваривању права у области социјалне заштите („Сл.лист Града Новог Сада“, бр.11/03) **проширена је делатност Центра у домену "остала социјална заштита у установама са смештајем"** и Прихватилиште са прихватном станицом „Сигурна кућа“ улази 2003. године у редовну делатност Центра.

Прихватилиште за децу обезбеђује привремено и целовито збрињавање деце без родитељског старања, жртава занемаривања, злостављања и злоупотребе које упути надлежни Центар за социјални рад и деце која се нађу у скитњи. Са децом се ради на усвајању здравствено-хигијенских навика, укључивању у процес образовања и/или омогућавању несметаног наставка школовања, укључивању у забавно-културне садржаје, спортске активности, организовању рекреације и укључивању у савремене токове друштва. Деца и млади остају у Прихватилишту док се за њих не утврди одговарајући облик трајног збрињавања.

Поред смештаја, исхране и хигијенско-здравствених услуга, у "Сигурној дечијој кући" обавља се и васпитно-образовни рад, забавно-рекреативне активности са децом на смештају, али и пружање саветодавно-терапијских услуга злостављаној, занемареној и злоупотребљаваној деци.

Прихватилиште за децу „Сигурна дечија кућа“ има капацитет 18 места за децу узраста од четири до 18 година старости. Деца и млади остају у Прихватилишту најдуже до 6 месеци и за то време водитељ случаја утврђује одговарајући облик трајног збрињавања.

У Прихватилишту за децу „Сигурна дечија кућа“, поред руководиоца, запослени су стурчни радници следећих профила: психолог, педагог, социјални радник, васпитачи и медицинске сестре.

13. Кретање броја пружених услуга „Сигурне куће“ од 2015. до 2019. године

Године	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Број пружених услуга	139	158	189	177	145
Ланчани индекс	73	113	120	94	82

Табела бр. 13 показује кретање броја услуга Прихватилишта за децу „Сигурна дечија кућа“ у петогодишњем периоду (од 2015. - 2019. године). Ланчани индекс показује кретање броја корисника односно раст или пад броја корисника у датом периоду. У току 2019. године, број корисника Прихватилишта за децу „Сигурна дечија кућа“ је смањен за 18% у односу на претходну годину.

Анализа структуре корисника

Током 2019. године у Прихватилишту за децу „Сигурна дечија кућа“ смештено је 100 корисника, а реализовано је 145 смештаја, што значи да су неки корисници били смештени више пута у току године. Од 100 деце која су била у прихватилишту њих 17 су страни држављани и то: два из Марока, један из Пакистана и 14 из Авганистана.

По полној структури укупно је било 66 (66%) корисника мушког пола и 34 (34%) корисника женског пола, узраста од 4-18 година.

Највећи број деце која су, у току 2019. године, била смештена у Прихватилиште је узраста од 14 до 16 година старости (49%) и затим узраста од 10-12 година (22%).

Услуге смештаја деце у Прихватилиште су, у току 2019. године, пружане најчешће из следећих разлога:

- скитња-бекство – 26%
- неадекватна родитељска брига – 20%
- насиље у породици – 18%
- малолетни мигранти – 17%
- престанак смештаја детета у хранитељској породици – неуспешно хранитељство – 11%
- прошња – 6%
- остало- 2%

Највећи број корисника који су били на смештају у Прихватилишту долази из биолошких или сродничких породица (63%), затим из установа социјалне заштите (26%) и хранитељских породица (11%).

Када се посматрају разлози престанка боравка у Прихватилишту за децу „Сигурна кућа“, најчешће су корисници:

- враћени у биолошку или сродничку породицу (33,80%)
- самовољно напустили установу (25,52%)
- страни малолетници без пратње (11,72%)
- враћени у установу социјалне заштите (8,96%)
- преузети од надлежног центра за социјални рад (7,59%)
- смештени у хранитељску породицу (6,9%)
- смештени у установу социјалне заштите (4,83%)
- смештен у Васпитно-поправни завод (0,69%)

Остале активности

Током 2019. године корисници „Сигурне дечије куће“ су учествовали су у бројним културно-едукативним и спортским садржајима и то:

-више пута месечно куглање и друге игре у Куглани „Жбац“.

-једнодневни излети на Петроварадинску тврђаву, Фрушку гору, Сремски Карловци

-сваког месеца, више пута биоскопске пројекције у Арена синелекс биоскопу и Синестар биоскопу.

Крајем године, бројни спонзори и донатори омогућили су доделу новогодишњих пакетића са представама и поклонима.

Деца, корисници Прихватилишта за децу „Сигурна дечија кућа“ су и овог лета учествовала на еколошком кампу у Петроварадину „Мала срећна колонија“ у трајању од 7 дана.

Сви запослени који су лиценцирани стручни радници су током године похађали и учествовали на бројним едукацијама, семинарима и конференцијама.

5.8. ПРИХВАТИЛИШТЕ ЗА ЖЕНЕ И ДЕЦУ УГРОЖЕНЕ ПОРОДИЧНИМ НАСИЉЕМ „СИГУРНА ЖЕНСКА КУЋА“

На основу Решења Скупштине Града Новог Сада (Службени листу Града Новог Сада број 46/2009), донета је Одлука о проширењу делатности Центра за социјални рад Града Новог Сада у домену - остала социјална заштита у установама са смештајем – Прихватилиште са прихватном станицом Сигурна женска кућа. На основу Основног програма организације, Правилника о лиценцирању организација социјалне заштите и Статута Центра за социјални рад Града Новог Сада, успоставља се назив услуге социјалне заштите: Прихватилиште за жене и децу угрожене породичним насиљем „Сигурна женска кућа“.

Прихватилиште за жене и децу угрожене породичним насиљем „Сигурна женска кућа“ намењено је за привремени смештај корисника и примарно неодложно осигурање њихове безбедности у кризној ситуацији изложености породичном насиљу.

Након осигурања безбедности корисника смештајем у прихватилиште, реализовањем планираних и временски дефинисаних програмских активности ради се на успостављању и одржавању доживљаја сигурности, на оснаживању корисника, превазилажењу кризне ситуације и изналагању одрживих решења за самосталан живот без насиља у заједници.

Услуга смештаја у прихватилиште намењена је одраслим жртвама насиља у породици женског пола и њиховој деци оба пола која су директно или индиректно изложена насиљу. Услуга прихватилишта се пружа жртвама психолошког, физичког, сексуалног, економског насиља или насиља прогањањем од стране члана/ова породице и може бити истовремено пружена броју од укупно двадесет корисника (жена и деце). Смештај у прихватилишту може трајати најдуже шест месеци.

Функција „Сигурне женске куће“ је да женама и деци угроженим насиљем обезбеди: физичку сигурност, егзистенцијалну сигурност, психосоцијалну подршку, правну помоћ и тако омогући прекидање круга породичног насиља и пружи услове да жена ојачана изгради сопствену стратегију живота без насиља.

У току 2019. године у Прихватилишту за жене и децу угрожене породичним насиљем „Сигурна женска кућа“ радили су стручни радници следећих профила: руководилац-психолог, социјални радник и педагог. Поред њих били су ангажовани и: економиста, сарадник на услугама у локалној заједници, портир и возач.

Просторије у кући заузимају 552 квадратна метра и све је опремљено за саветодавно-терапијски рад и заштићен живот смештених жена и деце. Капацитет „Сигурне женске куће“ је 20 лежајева и 5 помоћних.

Током 2019. године „Сигурној женској кући“ се за помоћ због изложености насиљу у породици обратило укупно 179 жртава насиља у породици.

Од тога, саветовање телефоном на самоиницијативни позив жртве насиља извршено је са 76 жена. Током 2019. године у „Сигурној женској кући“ боравило је укупно 103 корисника (46 жена и 57 деце). Од тога броја, 40 жена је новопримљено у 2019. години, а шест корисница је примљено 2018. године и окончале су коришћење услуге 2019. године. У току 2019. године, 45 деце је новопримљено са мајкама, а 12 деце је примљено 2018. године и окончало је свој боравак 2019. године.

За рад Сигурне женске куће обезбеђен је контакт телефон и дежурство стручних радника 24 сата дневно и свих 7 дана недељно.

14. Кретање броја корисника “Сигурне женске куће“ од 2015.-2019.

Године	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Број корисника	110	124	101	130	103
Ланчани индекс	104	112	81	129	79

Табела бр. 14 приказује кретање броја корисника Прихватилишта за жене и децу угрожене породичним насиљем „Сигурна женска кућа“ у периоду од 2015. до 2019. године. У посматраном периоду број корисника се мења од године до године. У 2019. години, број корисника је мањи за 21%.

Анализа корисника „Сигурне женске куће“

Место пребивалишта корисница

Од укупног броја корисница које су новопримљене у Сигурну женску кућу током 2019. године, 28 жена (70%) са 35 деце је са местом пребивалишта на територији Општине Нови Сад, док је 12 жена (30%) са 10 деце са местом пребивалишта ван територије Општине Нови Сад.

Начин остваривања првог контакта са Прихватилиштем

Начин остваривања првог контакта жене, жртве породичног насиља, са стручним тимом непосредно пре реализације смештаја у Сигурну женску кућу:

- на основу иницијативе полиције – 55% случајева
- стручни радници Центра за социјални рад – 45% случајева

Дистрибуција облика злостављања

Дистрибуција облика злостављања којима су жене биле изложене је следећа: доминантно физичко злостављање са сукцесивним или истовременим психолошким злостављањем – 64%, доминантно психолошко злостављање – 25%, доминантно економско злостављање – 2,5%, доминантно сексуално злостављање – 4% и доминантно насиље прогањањем – 4,5%.

Дистрибуција корисника према узрасту и полу

Када се посматра старосна структура корисника, уочава се да је највећи број пунолетних корисница у категорији одраслих лица (37,65%), затим у категорији младих (10,59%) и у категорији старијих корисница (1,17%). Када је реч о деци, корисницима услуга „Сигурне женске куће“, запажа се да је највећи број деце у узрасној групи од 6 до 14 година – 25,88%, па потом у групи од 0 до 5 година (21,18%) и у групи од 15-17 година (3,53%).

Полна структура корисника показује да је 78,81% корисника женског пола, док је 21,18% мушког пола.

Образовна структура корисника

Кориснице Сигурне женске куће су следеће образовне структуре: непотпуна основна школа – 12,5%, основна школа – 27,5%, III степен средње школе – 27,5%, IV степен средње школе – 30%; VI степен (виша школа) – 2,5%, VII степен (висока школа) – 0%. Као и 2018. године, доминирају кориснице средњошколског нивоа образовања са укупно 57,5% заступљености, 27,5% је корисница основношколског узраста, док кориснице са високим нивоом образовања нису користиле услугу прихватилишта.

Власнички статус корисница

Кориснице „Сигурне женске куће“ су следећег власничког статуса: поседују имовину (самостално или имају заједничку имовину са партнером) – 37,5%; не поседују имовину – 40%; нису дале податке – 22,5%. Запажамо да, од корисница које су дале податке о свом имовном стању, приближно подједнак број корисница поседује имовину, самостално или заједничку са партнером, односно не поседује имовину у власништву.

Запослење корисница

При пријему у Сигурну женску кућу запослење је имало 42,5% жена радећи на пријављеним или непријављеним пословима, док 50% корисница није било запослено при ступању у Сигурну женску кућу, 7,5% корисница „Сигурне женске куће“ су особе у пензији.

Током протекле године стручни радници су уложили значајне напоре у правцу запошљавања корисница у смислу очувања претходно успостављене сарадње са Градом Новим Садом – Градском управом за привреду и Покрајинским секретаријатом за социјалну политику, демографију и равноправност полова и успостављања и одржавања сарадње са власницима бројних приватних фирми. Од укупног броја корисница које нису биле запослене, а радно су способне, од стране стручног тима и наведених актера 2019. године је запослено укупно 25,5% корисница и то 17,5% корисница током њиховог боравка у прихватилишту и 8% корисница након смештаја у прихватилишту. У поређењу са 2018. годином у току 2019. године је запослен већи број корисника. Мотивисаност корисница „Сигурне женске куће“ за запослењем и поред напора у том правцу уложених од стране стручних радника није на очекиваном нивоу, те се ниска мотивисаност корисница свакако може разумети као последица трауматских искустава које су доживеле, хаотичног и неструктурисаног живота са насилним партнером, бригом која се односи на будућност и исходе судских поступака и која оптерећује кориснице током боравка у „Сигурној женској кући“.

Напомена о практичном раду службе

Стручни радници „Сигурне женске куће су учествовали на следећим програмима обуке који су акредитовани у систему социјалне заштите:

- Вештине руководиоца у процени потенцијала запослених у оквиру система социјалне заштите
- Локални одговор на рано препознавање жртава трговине људима, НВО Атина
- Округли сто „Улога Сигурних кућа у унапређењу положаја жртава породичног насиља“, Сигурна женска кућа Панчево
- Презентација услуге становања уз подршку за (потенцијалне) жртве трговине људима и програма економског оснаживања за жене, НВО Атина

- Најчешће грешке органа старатељства и предлози за поступање у поступку заштите од насиља у породици
- Превентивне мере за безбедност и заштиту деце при коришћењу информационо-комуникационих технологија
- Обука за рад са жртвама родно базираног насиља, Виктимолошко друштво Србије
- Од опасности до сигурности: Унапређивање заштите жртава трговине људима у Србији, НВО Атина
- Округли сто „Место и улога сигурних кућа – прихватилишта за жене и децу жртве породичног насиља у систему социјалне заштите, Покрајински завод за социјалну заштиту

Стручни радници су узели учешће и на следећим конференцијама, семинарима округлим столовима и саветовањима:

- Међународна конференција „Како спроводити одговорне програме рада са починиоцима насиља у породици“ UNDP
- Међународна конференција „Како до бољег друштвеног и институционалног одговора на фемицид у Републици Србији“, UNDP
- Фестивал менталног здравља, трибина на тему разлике између партнерског конфликта и партнерског насиља, Институт за јавно здравље Војводине
- Конференција „Спречавање и искорењивање фемицида у Србији“, UNDP
- Међународна конференција „Заштита права детета – 30 година од усвајања Конвенције о правима детета“, Покрајински заштитник грађана – омбудсман
- Округли сто „Размена искустава у ради сигурних кућа“, Сигурна женска кућа Сомбор и Тим за социјално укључивање и смањење сиромаштва
- Годишња конференција „Мреже живот без насиља“ под називом „Заједно против насиља – напредак, препреке и изазови“, Покрајински заштитник грађана – омбудсман
- Завршна конференција пројекта „Подршка организацијама цивилног друштва у пружању услуга женама и девојчицама које су преживеле насиље посебно женама из маргинализованих група, као што су жене са инвалидитетом и женама жртвама силовања и сексуалног насиља“, Из круга Војводина
- Конференција "Заједно ка превенцији партнерског насиља"
- Конференција „Корак ближе родној равноправности – корак ближе Европској унији“, СОС женски центар
- Конференција „Колико су услуге и институције заштите од насиља у породици доступне женама са инвалидитетом“, Из круга Војводина
- Конференција „Слобода нема цену“
- Годишња конференција Виктимолошког друштва Србије
- Информативна трибина у циљу обележавања Међународног дана борбе против трговине људима, Црвени крст Новог Сада
- Трибина на Филозофском факултету у циљу обележавања Европског дана борбе против трговине људима, Црвени крст Новог Сада
- Фокус група „Доступност социјалних услуга младих у Новом Саду“

- Јавна расправа „О предлогу стратегије за спречавање и заштиту деце од насиља за период од 2020-2023. године, са двогодишњим акционим планом“
- Регионални састанак посвећен успостављању дијалога са надлежним државним институцијама, организацијама цивилног друштва и независним телима о родној заснованој дискриминацији и насиљу, Виктимолошко друштво Србије
- Базар „Женске иницијативе у социјалном предузетништву“, НВО Атина
- Научно-стручна конференција “Савремени трендови у психологији“, Филозофски факултет Нови Сад

Сигурна женска кућа остварује успешну сарадњу са следећим службама и институцијама ван Центра за социјални рад: Полицијска управа у Новом Саду, Биро за пружање правне помоћи из Новог Сада, Национална служба за запошљавање – филијала Нови Сад, Предшколска установа „Радосно детињство“, Основна школа „Јован Јовановић Змај“ у Сремској Каменици, Дом здравља „Нови Сад“, Женска одборничка мрежа, Комисија за родну равноправност Града, Покрајински савет за родну равноправност.

Представници Сигурне женске куће су и ове године узели учешће у међународној, глобалној кампањи „16 дана активизма против насиља над женама“ у виду бројних активности. У оквиру кампање одржан је састанак представника свих сигурних кућа из Србије са председницом Координационог тела за родну равноправност. У оквиру кампање у просторијама „Сигурне женске куће“ отворен је „Кутак за децу и мајке“ Руководитељка прихватилишта је као излагачица учествовала на трибина Удружења младих „Институт за омладинске политике“ која је била посвећена теми економског оснаживања жена. У организацији Покрајинског савета за родну равноправност руководитељка прихватилишта је одржала јавни час за ученике средњих школа из Новог Сада на тему насиља према женама и девојчицама.

5.9. СЛУЖБА ЗА ЕКОНОМСКО-ТЕХНИЧКЕ ПОСЛОВЕ

Према Правилнику о организацији, нормативима и стандардима рада Центра за социјални рад Града Новог Сада, односно Статутом Центра, основана је Служба за економско-техничке послове.

Служба за економско-техничке послове обавља послове који су у функцији стварања услова за обављање делатности Центра и функцији подршке стручном раду.

Служба за економско-техничке послове је у свом саставу, у току 2019. године, имала 26 запослених. У оквиру службе су: руководилац, референт за набавке, телефониста-портир, возач-курир, вешерка, спремачица, радник обезбеђења-портир, главни кувар и кувар, магационер, домар-референт заштите од пожара, помоћни радник у кухињи-сервирка, помоћна радница-спремачица.

У току 2019. године, у Центру за социјални рад Града Новог Сада са Одељењима у Беочину и Сремским Карловцима, евидентирано је укупно 26.161 корисник.

Укупан број евидентираних права, мера, услуга и стручних поступака, у току 2019. године, у Центру за социјални рад Града Новог Сада са Одељењима у Беочину и Сремским Карловцима, износи – 52.552.

ДИРЕКТОР

Добрила Чачија